

Hrvatski

glasnik

GLASILO HRVATA CRNE GORE

Godina XVII Broj 164

2019. ISSN 1800-5179

Kotor u znaku karnevalskih fešta

Sadržaj:

- 3** Tradicija duga 1.210 godina
- 9** Tripundanski bal
- 15** Još jedan Bokelj izabrao svećenički poziv
- 17** Večer folklor
- 19** Kotorani spalili krivca za sve njihove nedaće
- 26** Aktualnosti
- 36** Kronika Društva
- 39** Stolni kaptol svetog Tripuna u Kotoru
- 42** 40. godina stadiona na Poljudu
- 44** U zdravom tijelu zdrav duh
- 46** Vremeplov Vaterpolo akademije Cattaro
- 49** Antiki fagot
- 52** Povijest brodskih kružnih putovanja u Boki kotorskoj: Hungaria
- 54** Ostavština obitelji Visković u Perastu – Pokretna ostavština Viskovića
- 61** Tragovima Bokelja po bespućima svijeta
- 63** Barski patriciji Samuelli izbjegli u Barlettu: Tvorci gradskih znamenja
- 66** Grbovi kotorske vlastele XIV vijeka

Poštovani čitatelji!

Provjeravam sve teme ovoga broja i primjećujem da prevladavaju tekstovi o proslavi sv. Tripuna i to ne samo u Kotoru, već i u Rijeci, Splitu, Zagrebu, Puli! Raduje me da je tako i da smo ove godine, barem kratkim tekstovima i pokojom fotografijom, uspjeli na ovim stranicama zabilježiti i događaje koji su nam prostorno daleko, a vrlo bliski.

Hrvatsko građansko društvo u veljači je uspješno organiziralo još jedan Tripundanski bal, 17. put zaredom, uz mnogobrojne goste i uzvanike, što nas ispunjava zadovoljstvom, a nadamo se da će sljedeći biti još bolji. Bili smo i domaćini Kulturno-umjetničkoj udruzi „Zvona Zagore“ iz Mirlović Zagore, a u povodu Tripundanskih svečanosti.

Zvona kotorske katedrale zvonila su u slavu đakonskog ređenja Kotoranina don Željka Paskovića.

Ovogodišnje 13. po redu Europsko prvenstvo katoličkih svećenika u malom nogometu održalo se od 25. 2. do 1. 3. u Ulcinju i Baru pod geslom „U zdravom tijelu zdrav duh“. Na njemu je sudjelovalo 260 svećenika iz 17 europskih zemalja, koji su u svećeničkom zajedništvu i sportskom duhu igrali nogometne utakmice.

Donijeli smo redovite serijale, sportske i ostale zanimljive teme... Propratili smo tradicionalne kotorske karnevalske fešte. A Mašov „Antiki fagot“ vratio nam je misli u jedno prošlo vrijeme kad su se ljudi mučili da od „ništa“ stvore nešto, da prehrane obitelj i od otpadaka naprave ukusne obroke... A te delicije o kojima Mašo piše, koje su nastale iz bijede i nemaštine, koje neki vole, a neki ne žele ni probati (ako se dogodi prilika za to), meni i danas mirišu na dom, na ljubav, nježnost i zajedništvo.

Do sljedećeg broja, srdačno vas pozdravljam!

Vaša urednica
Tijana Petrović

Naslovnica: **JU Kulturni centar "Nikola Đurković",
Osvajači ovogodišnjeg pehara - karnevalska
grupa "Karampana"**

“Hrvatski glasnik”, Kotor, je upisan u evidenciju javnih glasila kod Republičkog sekretarijata za informisanje RCG pod rednim brojem 04/01-1828 od 31.12.2002. godine. Časopisu je dodijeljen međunarodni standardni broj za serijske publikacije ISSN 1800-5179, koji je otisnut u gornjem desnom uglu korica. Časopis izlazi mjesečno.

Adresa: **Pjaca od muzeja 361, Stari grad, 85330 Kotor**
Telefon: +382 (0)32 304 232 · Faks: +382 (0)32 304 233
E-mail: hgd-kotor@t-com.me · WEB: www.hrvaticg.com
Žiro-računi: **520-361700-17** · **510-4741-76**
Osnivač i nakladnik: **Hrvatsko građansko društvo
Crne Gore – Kotor**

Urednica: **Tijana Petrović**
Uređivački odbor: **Marija Mihaliček, Tripo Schubert, Vivijan
Vuksanović, Joško Katelan, Marina Dulović i Danijela Vulović**
Lektorica: **Sandra Čudina** · Fotografije: **Foto Parteli, Radio Dux,
Boka News, TO Kotor, Radio Kotor, JU Kulturni centar
„Nikola Đurković“, arhiva HGD CG**
Grafička priprema i tisak: **Biro Konto, Igalo**
Naklada: 500 primjeraka

U KOTORU, ZAGREBU, SPLITU, RIJECI I PULI
PROSLAVLJEN BLAGDAN SV. TRIPUNA

Tradicijska duga 1.210 godina

„Života se odrekao, a Krista nije zatajio. U njemu se nastanila svetost mučeništva i milost vječnog spasenja. Kad je u devetom stoljeću prijetila opasnost da se unište moći svetih mučenika, Tripunovi ostaci doneseni su u Kotor koji ih s ponosom čuva i časti već dvanaest stoljeća“, riječi su mons. Tomislava Rogića.

Priredio: **Tripo Schubert**
Izvor: **Kotorska biskupija i BM Rijeka,**
Fotografije:
Boka News i BM Rijeka

Proslava sv. Tripuna u Kotoru

Nakon Karika i Loda u mjesecu siječnju u Kotoru je nastavljena proslava svetog Tripuna u veljači.

Svijećnica i svečana večernja – kađenje svetih moći

Na dan 2. veljače, poslijepodne u 18.00 sati u katedrali je služena svečana večernja – kađenje moći svetog Tripuna po obredniku iz XVI. stoljeća, koje se obavlja za vrijeme pjevanja jednog dijela životopisa

svetog Tripuna. Kađenje su obavili visećim kadionicama šest katoličkih i šest pravoslavnih vjernika dok je Bokeljska mornarica uz relikvije čuvala počasnu stražu. S obzirom na to da je sveti Tripun svetac nepodijeljene crkve, ovaj obred predstavlja ekumenizam u praksi i obnovljen je 2000. godine. Ovaj običaj nije poznat u svijetu da moći sveca kade laici, građani. To obično čine biskupi i svećenici, ali ne laici. Za vrijeme ovog obreda mornari Bokeljske mornarice uz moći svetog Tripuna drže počasnu stražu, a svećenici i zbor naizmjenično pjevaju psalme.

Ove godine kađenje su obavili sljedeći kadioci: **pravoslavci** – Dragan Đurčić, Stevan Kordić, Jovo Mršulja, Nikola Mršulja, Ilija Lalošević, Dobriša Barbić i **katolici** – Leonard Gugić, Branko Ivardić, Marko Grgurević, Marko Stanković, Jakša Andrić i Ilija Petrović.

Prenos moći sv. Tripuna iz Relikvijaruma

Blagdan sv. Tripuna

Šibenski biskup mons. Tomislav Rogić, u zajedništvu s nadbiskupima i biskupima iz Crne Gore, Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Albanije te apostolskim nuncijem i mnogobrojnim svećenicima, predslavio je svečano euharistijsko slavlje u čast sv. Tripuna mučenika, zaštitnika grada Kotora i Kotorske biskupije, 3.

*Kadionici s biskupom
mons. Ilijom Janjićem*

Misno slavlje

*Uzvanice s biskupom
mons. Ilijom Janjićem*

veljače 2019. godine. Ove godine je nakon dugo vremena kalendarska proslava svetkovine pala u nedjelju tako da je to ujedno bila i „vanjska proslava“.

Misnom slavlju prethodile su živopisne tradicionalne svečanosti kojima je protagonist Bokeljska mornarica: svečano postrojavanje odreda ispred katedrale, predaja raporta te ples kola u čast sv. Tripuna nakon biskupova blagoslova.

Uz domaće vjernike u misnom slavlju sudjelovali su mnogobrojni hodočasnici iz Barske nadbiskupije, kao i Bosne i Hercegovine te Hrvatske, iz župa Brela, Sinja, Mirlović Zagore i Šibenika te vjernici pravoslavne vjeroispovijesti, među kojima se po štovanju sv. Tripuna osobito ističu vjernici iz Rusije.

Mjesni biskup, mons. Ilija Janjić, na početku misnog slavlja pozdravio je sve okupljene i zaželio dobrodošlicu poručivši kako mu je želja da se „svi uključimo u veliko mnoštvo hvalitelja Gospodina Boga i da svoj životni moto pretočimo u riječi: ‘Hvaljen budi moj Gospodine!’ To će biti naš najbolji zajednički pozdrav sv. Tripunu koga danas častimo“.

Biskup Rogić u kratkim crtama prisjetio se života sv. Tripuna napomenuvši da se on ubraja među mučenike prve Crkve koji se i danas štiju duž obale Jadrana poput Maura, Duje, Stošije, Kvirina te je progovorio o izazovima svjedočenja vjere u suvremenom kontekstu: „Teško je razumjeti, pratiti ili shvatiti svete mučenike ako zbog svoje vjere u Krista nikada nismo morali ništa pretrpjeti i vjerni ostati. Takvih je vjerojatno jako mali broj. Ipak, i naše vrijeme – na drugačije načine – vjeru u Krista stavlja na kušnju, preispri-

tivanje ili omalovažavanje, pa i samo proganjanje. Nova vremena, nove metode, novi testovi kršćanske vjerodostojnosti – puno toga žele dovesti u pitanje: od istine vjere do korištenja slabosti, grijeha i nedosljednosti vjernika, svećenika, biskupa čitave Crkve. Kao da se danas baš na sve želi staviti upitnik. A čim je nešto upitno, nije više obvezujuće. I tako si čovjek pribavi neku slobodu da sve relativizira pa onda u svojoj krivo shvaćenoj slobodi može što god mu se prohtje. Gube se vrijednosti za koje se isplati živjeti i umrijeti. Nestaju autoriteti koji će druge za sobom povesti u dobro. Zamučena je istina, gubi se smisao. Pa nam ostanu samo potpuna dezorijentiranost bez jasnih putokaza i gola sebičnost u kojoj svatko misli samo na sebe [...] Vjernik danas može hraniti svoju vjeru na primje-

*Hodočasnici u
narodnim nošnjama*

*Počasni plotun
Bokeljske mornarice*

rima svetih mučenika, od njih učiti kako se prema nevoljama postaviti. Nekako mi se nameće da su dva prioriteta kojima nas mučenici neprestano poučavaju: jedan je – biti zagledan u vječnost, vječni život s Bogom kao trajni cilj našega života, a drugi je da se upravo po prihvaćanju žrtve učimo i otkrivamo snagu ljubavi. Zar nije tako, volimo onoliko koliko smo se za nekoga ili nešto spremni žrtvovati. To se događa i u obitelji, među prijateljima, s obzirom na odabir vrijednosti za koje ćemo živjeti i prema svima do kojih nam je stalo ili kažemo da ih volimo.“

Svoju homiliju mons. Rogić završio je molitvom za današnje kršćane:

Biskup sa svećenstvom i časnicima Bokeljske mornarice

„Sveti Tripune, moli za nas kršćane današnjeg vremena da pred novim izazovima, kušnjama, varljivim ponudama svijeta znamo sačuvati vjeru u Boga jedinoga, Krista Spasitelja uskrsloga i Duha Svetoga: Božju ljubav, snagu i mudrost, životvorca. Isprosi nam sv. Tripune da i mi budemo zagledani u obećanu besmrtnost, vječni život s Bogom kao konačni cilj našega života. Svojim zagovorom posređuj snagu ljubavi koja prihvaća žrtvu, daruje sebe za Boga i svoje bližnje snagom Kristove ljubavi koja s križa obasja-

va svijet. Neka se to pretoči u naše živote, naše obitelji, svakog čovjeka i cijeli svijet! Da to svjedočanstvo današnje Crkve, naroda Božjeg, bude vidljiv znak Božjeg djelovanja i naviještanja radosne vijesti. Amen.“

U koncelecijaciji su uz mjesnog biskupa i predvoditelja slavlja mons. Rogića bili mons. Tomo Vukšić, vojni ordinarij u BiH, skadarski nadbiskup mons. Angelo Massafra, šibenski biskup u miru mons. Ante Ivas, barski nadbiskup mons. Rrok Gjonlleshaj, apostolski nuncij u Crnoj Gori mons. Luigi Pezzuto, prvi savjetnik Nuncijature mons. Henryk Jagodziński, a mostarskog biskupa predstavljao je don Ante Luburić, te svećenici koji su došli u pratnji svojih hodočasnika. Svetoj misi su uz mnogobrojne vjernike, hodočasnike, redovnice nazočili i predstavnici državnih, nacionalnih i građanskih institucija i društava: Admiral bokeljske mornarice Antun Sbutega s ovogodišnjim malim admiralom Martinom Petrovićem, veleposlanik Republike Hrvatske u Crnoj Gori Veselko Grubišić, konzul Republike Hrvatske Marijan Klasić, ministar kulture Crne Gore Aleksandar Bogdanović, ministrica Marija Vučinović, predstavnik Ministarstva vanjskih poslova Zoran Janković, potpredsjednica Općine Kotor Ljiljana Popović Moškov, predsjednica Skupštine Općine Kotor Dragica Perović, predsjednik HNV-a Zvonko Deković i Adrijan Vuksanović, poslanik HGI-ja u Skupštini Crne Gore. Svečanosti proslave osobito je pridonio gostujući Mješoviti katedralni zbor sv. Jakova iz Šibenika čije je skladno liturgijsko pjevanje ostavilo snažan dojam na sve prisutne. Zborom je ravnala profesorica Jelena Mikulandra, a za orguljama je bio Nikola Lovrić Ca-

Kolo sv. Tripuna

parin. Domaći i gosti, slaveći pjesmom i molitvom sv. Tripuna, imali su priliku diviti se i šarolikim narodnim nošnjama hodočasnika, svečanim uniformama Bokeljske mornarice i Šibenske gradske garde, narodnim nošnjama iz Mirlović Zagore te crkvenim zastavama: različitim vanjskim izričajima kulturne raznolikosti koju je svetac zaštitnik ujedinio u zajedničkoj proslavi.

Zbog nepovoljnih vremenskih uvjeta nije bilo procesije ulicama grada, a nakon misnog slavlja uslijedilo je cjelivanje relikvije slavne glave sv. Tripuna.

Vjernici pred katedralom

Proslava sv. Tripuna na Rijeci

Hrvatska bratovština Bokeljska mornarica 809 Rijeka organizirala je već tradicionalnu manifestaciju „Tripundanski dani - Dani Bokelja“. Lodama, svetom misom i kolom svetog Tripuna obilježena je 9. veljače 2019. proslava svetog Tripuna u Rijeci. Program je započeo izložbom „Bokeljska mornarica i kolo sv. Tripuna - tisućljetna tradicija bokeljskih Hrvata“, koja je postavljena na panoima na riječkom Korzu. Izložba prikazuje povijesni nastanak Bokeljske mornarice, dijelove i značaj kola sv. Tripuna na području R. Hrvatske, koja je prisutna već 150 godina.

Kotorski biskup mons. Ilija Janjić predvodio je svetu misu

Izložba na riječkom Korzu

u crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije (Assunta).

Prije svete mise Mali admiral Max Nikolić Radin izgovorio je Lode - zahvale sv. Tripunu, a ispred crkve odred Bokeljske mornarice otplesao je kolo sv. Tripuna uz pratnju Gradske glazbe.

Biskup mons. Ilija Janjić obratio se dirljivom propovi-

Biskup Janjić s članovima Bokeljske mornarice

jedi Bokeljima koji žive izvan Boke, ali su i dalje njegova pastva. Biskup je pozvao je Bokelje da se priključe aktivnom sudjelovanju u svojim župnim zajednicama kojima danas pripadaju u Rijeci, ali da ne zaborave na svoje župe u mjestima Boke kotorske iz kojih potječu.

U sklopu programa proslave održana je i Bokeljska noć, tradicionalni bal Bokelja. Bokeljska noć je tradicionalni bal Bokelja koji se u Rijeci održava još od 1962. godine.

Vrhunska zabava i ove godine okupila je sve generacije Bokelja koji su, od uvertire u Bal s kolom svetog Tripuna do

završnih biseva uz note Bokeljske noći slavili do ranih jutarnjih sati u Hotelu Jadran u Rijeci. Posjetitelje su zabavljali grupa Pešekani, a pomoć u bokeškom štimungu bio im je gosp. Vlado Martinis, glazbenik iz Tivta.

Dani sv. Tripuna završili su 21. veljače koncertom „Svetom Tripunu s ljubavlju“ u Cirkolu u izvođenju kluba mladih bokeljskih glazbenika, polaznika Glazbene akademije i Glazbene škole „Ivan Mateić Ronjgov“. Koncert su pripremile i postavile prof. Paola Radin i prof. Borjana Skladany.

Kolo sv. Tripuna, Rijeka

Predavanje prof. Ljubice Štambuk

Osvrt na predavanje prof. Ljubice Štambuk: „Nadbiskup Andrija Zmajević u djelima don Gracije Brajkovića“

U sklopu Tripundanskih dana – Dana Bokelja u Rijeci, a u organizaciji *Hrvatske bratovštine Bokeljska mornarica 809 Rijeka*, održano je u Gradskoj vijećnici Grada Rijeke 1. veljače 2019. predavanje o značajnom bokeljskom intelektualcu, barskome nadbiskupu Andriji Zmajeviću (Perast, 1628. – Perast, 1694.). Predavanje je temeljeno ponajprije na radovima jednog drugoga bokeljskog intelektualca, peraškoga župnika don Gracije Brajkovića (Perast, 1914. – Dobrota, 1994.).

U predavanju je istaknuto veliko značenje nadbiskupa Andrije Zmajevića za hrvatsku nacionalnu baštinu. Posebno je istaknuta nedovoljno poznata činjenica da je Andrija Zmajević pisao i obraćao se

svojem narodu hrvatskim jezikom, koji je on u duhu vremena nazivao slovinskim, u vrijeme kada je u Boki u službenoj upotrebi bio talijanski, a u crkvenoj latinski jezik. Po pitanju jezika snažno je utjecao na svoga nećaka Vicka Zmajevića (Perast, 1670. – Zadar, 1745.), barskoga nadbiskupa pa zadarskoga, također aktivnoga borca za hrvatski jezik i pobornika glagoljice.

Mali admiral Max Nikolić Radin

Zbog navedenoga, opravdano, možemo Andriju Zmajevića smatrati navjestiteljem preporodnih ideja u Boki kotorskoj.

Proslava svetog Tripuna u Zagrebu

U organizaciji Hrvatske bratovštine Bokeljska mornarica 809 Zagreb, u nedjelju, 3. veljače 2019., proslavljen je Tripundan, čime su u Zagrebu započele ovogodišnje svečanosti posvećene zaštitniku grada Kotora, Kotorske biskupije i Bokeljske mornarice. Slavlje

Kolo sv. Tripuna, Zagreb

je započelo plesanjem kola sv. Tripuna na platou ispred crkve sv. Marije na Dolcu. Nakon toga, prije početka mise koju je predvodio prečasni Zlatko Golubić, Mali admiral Bartul Kranjčević, potomak iz obitelji Ivanović, izgovorio je Lode. Nakon misnog slavlja, na kojemu je bilo prisutno blizu 300 članova bratovštine i župljana, druženje je nastavljeno u župnome dvoru, uz prigodne bokeljske slastice i piće.

Jubilarni 25. put održana proslava svetog Tripuna u Puli

Dana 10. veljače 2019. u crkvi sv. Antona u Puli održana je proslava svetog Tripuna koja je i ove godine organizirana zalaganjem Hrvatske bratovštine Bokeljske mornarice 809 iz Pule.

Kotorski biskup mons. Ilija Janjić koncelebrirao je misnim slavljem u povodu svetog Tripuna čime je 25. jubilarni put održana svečana proslava kotorskog patrona i patrona svih Bokelja u Puli. Dolazak kotorskog biskupa među Bo-

kelje u Puli popraćen je velikim zanimanjem i oduševljenjem nazočnih, što su plodovi ustrajnog rada članova Hrvatske bratovštine Bokeljska mornarica 809 Pula.

Prije svečanoga misnog slavlja Bokeljima i prijateljima Boke obratio se predsjednik bratovštine dr. Fredi Tripović pozdravnim govorom.

Kolo svetog Tripuna ispred crkve plesao je odred pulske bratovštine uz glazbu Pulskega gradskoga puhačkog orkestra.

Prije svete mise Mali admiral Domagoj Pasković uputio je zahvale (Lode) svetom

Tripunu uz odobravanje i zadovoljstvo mnogobrojnoga vjernog puka.

Župnim zborom Aussunta dirigirao je Kotoranin, maestro Miro Homen, a po dobrom običaju zbor je na početku otpjevao Himnu svetog Tripuna.

Proslavu je organizirala Hrvatska bratovština Bokeljska mornarica 809 Rijeka, čiji je odred uz pratnju Trsatske gradske glazbe nakon svete mise postavio kolo svetog Tripuna u čast svojega nebeskog zaštitnika.

Druženje Bokelja nastavljeno je u prostorijama župne dvorane.

(Tomislav Brguljan)

Proslava sv. Tripuna u Splitu

Hrvatska bratovština Bokeljska mornarica 809 Split tradicionalno je organizirala proslavu svetog Tripuna u Splitu.

Misno slavlje predvodio je 3. veljače 2019. don Branimir Marinović u crkvi svetog Filipa Nerija, crkvi u kojoj se Bokelji u povodu Tripundana okupljaju još od 1873. godine.

Prije svete mise Mali admiral Rade Perković izgovorio je zahvale (Lode) svetom Tripunu, pročitan je proglas kotorskog biskupa mons. Ilije Janjića, a doktor Andro Tripković, istaknuti član Bratovštine, prisjetio se nedavno preminulog Rade Perkovića, dugogodišnjeg predsjednika Bratovštine u Splitu i neumornog promicatelja kulturne tradicije Boke kotorske.

(Luka Perković)

Mali admiral Rade Perković

*U HOTELU SPLENDID 9. VELJAČE ODRŽANO JE SEDAMNAESTI
PUT TRADICIONALNO TRIPUNDANSKO DRUŽENJE*

Tripundanski bal

**Ovu tradicionalnu zabavu obnovilo je 2003. godine
Hrvatsko građansko društvo uz financijsku pomoć
Hrvatske gospodarske komore i Hrvatske radiotelevizije**

Priredio:
Tripo Schubert

U hotelu „Splendid“ u Bečićima održana je 9. veljače tradicionalna fešta „Tripundanski bal“. Mnogobrojni posjetitelji i gosti uživali su u akordima vokalno-instrumentalnog sastava „Žizel“ iz Boke kotorske i klape „Kaše“ iz Dubrovnika.

Ovu prekrasnu večer svojom su prisutnošću uveličali mnogobrojni uzvanici: izaslanik predsjednice R. Hrvatske Kolinde Grabar-Kitarović, tajnik u Veleposlanstvu R. Hrvatske u Podgorici Tomislav Pavković; konzul u Konzulatu R. Hrvatske u Kotoru Marjan Klasić; predsjednica Skupštine Općine Kotor Dragica Perović; zamjenica župana Dubrovačko-neretvanske županije Žaklina

Marević; predsjednik Županijske skupštine Splitsko-dalmatinske županije Petroslav Sapunar; dopredsjednica Općine Kotor Ljiljana Popović Moškov; direktor Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava Crne Gore Elmir Kurtagić; predsjednik Hrvatskoga nacionalnog vijeća Zvonimir Deković; zamjenik ravnatelja Hrvatske matice iseljenika Ivan Tepeš; urednica časopisa Matice Ljerka Galic; voditeljica ureda HMI-ja u Splitu Branka Bezić Filipović i Maja Mozara, voditeljica odjela HMI-ja u Dubrovniku; admiral Bokeljske mornarice Antun Sbutega; direktor hotela Splendid Žarko Radulović; predsjednik Upravnog odbora Bokeljske mornarice Aleksandar Saša Dender i predsjednik Zajednice Italijana; Pina Bujanja, direktorica

muzičke škole Tivat i Branka Vrbat, profesorica hrvatske nastave u Crnoj Gori.

Voditeljica večeri bila je pje-snikinja Dubravka Jovanović.

Večer je otvorio i pozdravio goste kao i sve prisutne Marijo Brguljan, predsjednik HGD CG. Pošto je ustaljena praksa da se na ovoj manifestaciji uručuje Povelja za potporu Društvu i doprinos u razvoju prijateljskih odnosa između hrvatskog i crnogorskog naroda, Brguljan je obavijestio prisutne kako je Upravni odbor Društva odlučio da se za 2018. godinu Povelja dodijeli Branki Bezić Filipović, voditeljici odjela Hrvatske matice iseljenika u Splitu i Danilu Iveziću, predsjedniku Nacionalne zajednice Crnogoraca Hrvatske iz Zagreba.

Predsjednik Marijo Brguljan uručuje povelju Branki Bezić Filipović

Povelju je uručio Branki Bezić Filipović, a Danilu Iveziću će se dodijeliti drugom prilikom s obzirom na to da on nije mogao biti prisutan na ovoj

svečanosti zbog održavanja u isto vrijeme manifestacije „Dani Crne Gore u Zagrebu“.

Branka Bezić Filipović zahvalila je na dodijeli ovoga značaj-

nog priznanja i podsjetila na mnoge zajedničke aktivnosti od prvih dana osnutka Hrvatskoga građanskog društva.

Nakon službenog dijela večeri prisutni su uživali u izvrsnoj glazbi i bogatoj trpezi. Ples su otvorili prošlogodišnji pobjednici u nagradnom plesu, bračni par Snežana i Branko Pejović. Ove godine pobjednici nagradnog plesa su bili bračni par Miše i Lile Galjuf iz Kupara. Predstavnik hotela Splendid uručio im je nagradu „Romantični vikend“ u hotelu Splendid.

Održavanje Tripundanskog bala financijski su pomogli: Općina Kotor, Turistička organizacija Kotor, Zračna luka Dubrovnik, Dom studenata Kotor, Općina Tivat, Komunalno Kotor, Hipotekarna banka - filijala Kotor, Turistička organizacija Budva i Pomorski muzej Kotor.

VIS Žitelj

*Prošlogodišnji pobjednički plesni par,
Snežana i Branko Pejović*

*Pobjednici nagradnog plesa,
Lile i Miše Galjuf iz Kupara*

Klapa Kaše

Povijest Tripundanske večeri

U prošlom stoljeću, u vrijeme održavanja svečanosti posvećene kotorskom zaštitniku sv. Tripunu, kotorski puk priređivao je tradicionalnu feštu „Tripundansko veče“. To je bila zabava koja se održavala u legendarnoj gradskoj kavani „Dojmi“ (koja nakon potresa 1979. godine nije obnovljena), gdje su se Kotorani i pučanstvo Boke zabavljali uz prigodan program i obveznu tombolu. Goste je zabavljao tada poznati kvartet: Tonči Homen na klaviru, Đorđe Usmiani na violini, Pero Cuca na trubi i Tripo Đurašević na kontrbasu.

Kada su krajem 30-ih i početkom 40-ih ratni bubnjevi počeli svoj ples po Europi, ta lijepa tradicionalna zabava prestala se održavati. Nakon završetka rata, dolaskom komunističkog režima ta fešta je zabranjena, kao i ostale zabave takvog tipa. Trebalo je više od pola stoljeća da se tako lijepa fešta obnovi.

Nakon formiranja Hrvatskoga građanskog društva, koji je u svom programu zacrtao promoviranje bogatoga kulturnog naslijeđa, ta manifestacija obnovljena je 2003. godine uz pomoć Hrvatske gospodarske komore i Hrvatske radiotelevizije.

Tripundansko veče održano je u restoranu Ellas u Dobroti.

Program je vodio poznati televizijski voditelj Branko Uvodić. Goste je zabavljala klapa VELA LUKA, a u muzičkom programu sudjelovala je i Nina Petković.

Slijedom godina Tripundanske večeri održavane su:

- u 2004. godini u hotelu Fjord. Goste je zabavljao Ćiro Gašparac, VIS „Tri kvarta“, voditelj je bio Branko Uvodić.

- u 2005. godini u restoranu „ELLAS“.

Goste ja zabavljala klapa „Kumpanji“, voditelj je bio Branko Uvodić.

- u 2006. godini u hotelu Fjord.

Goste je zabavljao Vinko Coce.

- u 2007. godini u odmaralištu „Vrmac“.

Goste ja zabavljala klapa „Ragusa“, a prvi put je nastupio i Poly Gjugjević. Voditelj je bio Branko Uvodić.

- u 2008. godini u hotelu „Teuta“.

Goste je zabavljao „Slavonija bend“, voditeljica je bila Dolores Fabijan.

- u 2009. godini u hotelu „Teuta“.

Goste ja zabavljao puhački kvintet „Simply Brass“ iz Zagreba, Vis „Lungo Mare“ i „Kratki spoj“ s Korčule. Voditeljica programa bila je Dubravka Jovanović.

Sve večeri bile su vrlo dobro posjećene, ali na žalost sve dvorane nisu bile reprezentativne i na razini ove svečanosti pa smo tražili bolje rješenje.

Godine 2010. Kotoranin Žarko Radulović ponudio nam je aranžman u najprestižnijem crnogorskom hotelu, u dvorani hotela Splendid u Bečićima. Goste je zabavljala klapa „Maslina“ iz Šibenika i vokalno-instrumentalni sastav „Amadeus“ iz Dubrovnika. Voditeljica programa bila je Nila Miličić Vukoslavić s Radija Dubrovnika.

- u 2011. godini u hotelu „Splendid“.

Goste je zabavljao Petar Grašo i VIS „Amadeus“ iz Dubrovnika. Voditeljica je bila Nila Miličić Vukoslavić.

- u 2012. godini u hotelu „Splendid“.

Goste je zabavljao VIS „Ad Libidum“ iz Dubrovnika. Voditelj je bio Sabrija Vulić.

- u 2013. godini u hotelu „Splendid“.

Goste je zabavljao bend „Slatka tajna“ iz Metkovića, a

nastupila je i klapa „Incanto“. Voditeljica je bila Dolores Fabijan.

- u 2014. godini u hotelu „Splendid“.

Goste je zabavljao Goran Karan, voditelj je bio Sabrija Vulić.

- u 2015. godini u hotelu „Splendid“.

Goste su zabavljali bendovi iz Kotora: Lungo Mare i Tri kvarta te klapa Incanto, voditelj je bio Sabrija Vulić.

- u 2016. godini u hotelu „Splendid“.

Goste je zabavljala klapa „Kumpanji“ s Korčule i Tri kvarta, voditelj je bio Sabrija Vulić.

- u 2017. godini u hotelu „Splendid“.

Goste je zabavljala klapa „Kumpanji“ i Tri kvarta, kao i klapa „Bisernice Boke“, voditelj je bio Sabrija Vulić.

- u 2018. godini u hotelu „Splendid“.

Goste je zabavljala klapa „Kaše“ iz Dubrovnika i bend „Žizel“ iz Boke kotorske, voditelj je bio Sabrija Vulić.

Godine 2011. Upravni odbor Društva određuje dodjeljivanje Povelje zaslužnim pojedincima iz Hrvatske i Crne Gore za POTPORU DRUŠTVU I DOPRINOS U RAZVOJU PRIJATELJSKIH ODNOSA IZMEĐU CRNE GORE I HRVATSKE.

Do danas to priznanje je dodijeljeno: Igoru Žuveli, Nikoli Dobroslaviću, Božu Vodopiji, Miri Buconić, Mišu Galjufu, Željku Filičiću iz Dubrovnika, Milanu Bandiću iz Zagreba, Vladislavu Jabučaninu, Žarku Raduloviću, Nikoli Bukilici, Milevi Pejaković Vujošević, Branku Lukovcu, Miju Adžić i Dimitriju Popoviću iz Crne Gore.

(Fotografije: restoran Ellas, Teuta, Vrmac, Fjord, Splendid)

BRANKA BEZIĆ FILIPOVIĆ

Rođena je u Splitu 1955. godine, gdje je završila osnovnu i glazbenu školu, zatim gimnaziju i studij turizma. Govori engleski i španjolski jezik.

Već nekoliko desetljeća obnaša dužnost voditeljice splitske podružnice Hrvatske matice iseljenika. Svojim poslom inicira aktivnosti hrvatskih društava u svijetu, gdje organizira kulturne i sportske događaje, a isto tako u Splitu predstavlja hrvatske zajednice iz iseljeništa u sklopu raznih programa.

Autorica je dokumentarnih izložbi i mnogobrojnih članaka, održala je niz predavanja, pokrenula je prvi tečaj hrvatskog jezika za iseljenike, uživo, preko Webinarara. U suradnji s Gospodarskom komorom sudjelovala u organizaciji dvaju Susreta gospodarstvenika iz iseljeništa, radila na povezivanju Sveučilišta u Splitu sa sveučilištima u svijetu te napisala 10 knjiga vezanih uz svoj posao. Osnivačica je Virtualnog muzeja iseljeništa Dalmacije.

Nositeljica je mnogobrojnih zahvalnica i priznanja, od kojih

treba istaknuti nominaciju za Splitski cvit, posebno priznanje američkog kongresa za rad s Hrvatima u Los Angelesu i specijalnu Plaketu za doprinos i afirmaciju Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore, u povodu desete obljetnice Društva.

Kontakti odjela HMI-ja iz Splita datiraju od prvih dana formiranja HGD CG.

U počecima Branka Bezić Filipović brinula se o studentima iz Boke koji su dolazili studirati u Split. Povezala je čelnike Društva s Poglavarstvom grada Splita i Splitsko-dalmatinskom županijom, koji su financijski pomagali tiskanje časopisa, a jedan od većih projekata bio je što su pokrenuli skupljanje donacija za obnovu crkve svetog Duje u Škaljarima.

Uz pomoć HMI-ja organiziran je dolazak Hrvatskoga narodnog kazališta, Hvarskoga pučkog kazališta, Kazališta lutaka Split i Kazališta mladih Split, koji su održali niz predstava.

Organizirana su predavanja: Stanko Piplović o svjetionicima na Jadranu, Goran Borčić o oružju iz fundusa Muzeja grada Splita, Branka Bezić Filipović o kiparu Andriji Krstuloviću.

Organizirani su koncerti zborova: Brodosplit, Chorus cantores, Zbor iz Starog Grada na Hvaru, Zbor svete Cecilije iz Jelse, dječji zbor Srdelice te orkestra Sanctus Domnio, kao i klapa: Muška klapa Filipa Devića, klapa Mirakul, klapa Tamarinke.

Održane su promocije knjiga: Tragom Hrvata u svijetu, Veterani Hajduka, autorice Branke Bezić Filipović, izložbe: fotografija Borisa Kragića, 100 godina Duje Balavca, izložba skulptura Andrije Krstulovića, izložba skulptura Stanislava Bavčevića, promocije: Hrvati na markama svijeta, Najstarija splitska kavana.

Branka je organizirala donatorski koncert u Splitu za nabavku prvih instrumenata za mandolinski orkestar i time inicirala njegovo osnivanje. Povezala ih je s mandolinskim društvom „Sanktus domnio“ i pomogla oko obuke prof. Iva Brajaka kod njih te posredovala u Poglavarstvu grada Splita oko financiranja boravka Brajaka u Splitu.

Povezala je muzičke škole iz Splita i Kotora, čime su djeca iz Kotora dolazila na natjecanja u Split. Splitski učenici nastupili su u Kotoru. Organizirala je dolazak polaznika dopunske nastave hrvatskoga jezika u Split i na Hvar, nastup malog pjevača iz Tivta na Dječjem splitskom festivalu.

Proučila je i pisala o Bokeljima u prekomorskim zemljama u vrijeme do Prvoga svjetskog rata, sudjelovala je svake godine u obilježavanjima Dana državnosti Republike Hrvatske u Kotoru, a u Splitu je pomogla prilikom obilježavanja 100 godina ustanka mornara u Boki.

Sudjelovala u organizaciji dvaju posjeta veterana Hajduka u Kotoru i Baru gdje su odigrane utakmice s veteranima Bokelja.

*U BAZILICI-KATEDRALI SV. TRIPUNA U KOTORU OBAVLJENO
ZAREĐIVANJE DON ŽELJKA PASKOVIĆA U ĐAKONA*

Još jedan Bokelj izabrao svećenički poziv

**„Stupovi đakonata trebaju biti
rad, red, razboritost: iz svega toga
se rađa radost, a potpuna je radost u
Kristu...“, mons. Ilija Janjić**

Izvor:

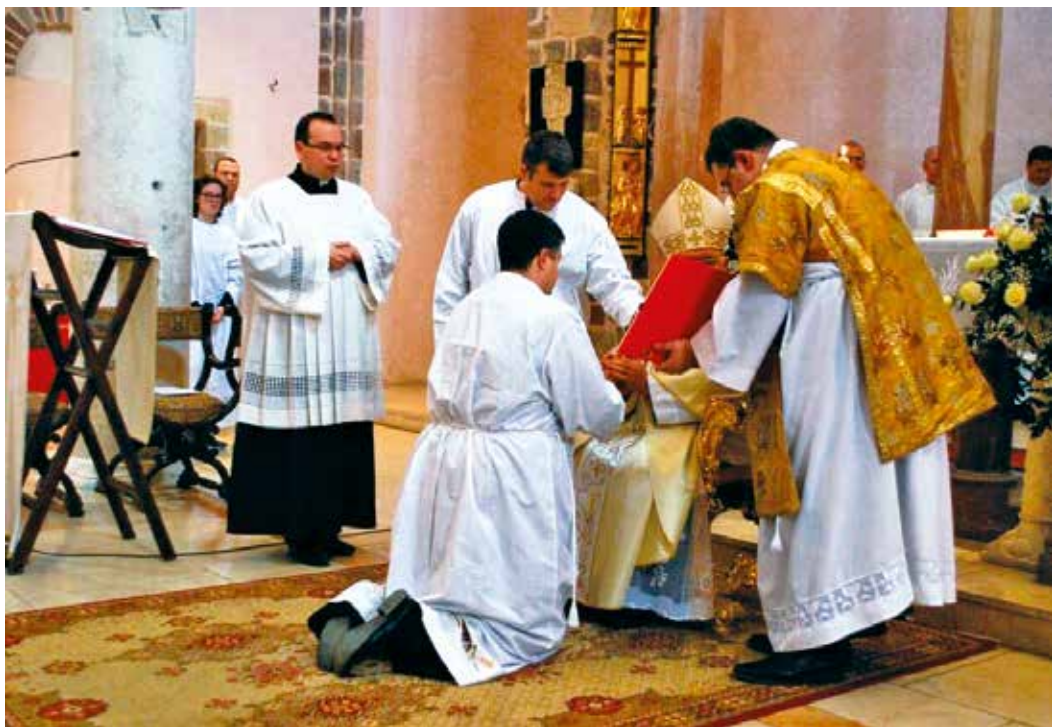
Kotorska biskupija

Foto:

Boka News

Zvona kotorske katedrale najavila su u subotu, 16. veljače, u 10 sati slavlje đakonskog ređenja. Svečanu misu predvodio je mons. Ilija Janjić u zajedništvu sa svećenicima Kotorske biskupije i đakonom Vrhbosanske nadbiskupije vlč. Petrom Mihaelom (Adnanom) Jašarevićem uz prisutnost velikog broja vjernika.

Stupovi đakonata trebaju biti rad, red, razboritost: iz svega toga se rađa radost, a potpuna je radost u Kristu, u povezanosti s njime preko molitve i održavanja crkvene discipline. Živeći na taj način postiže se maksima sv. Pavla: 'Živim, ali ne više ja, nego

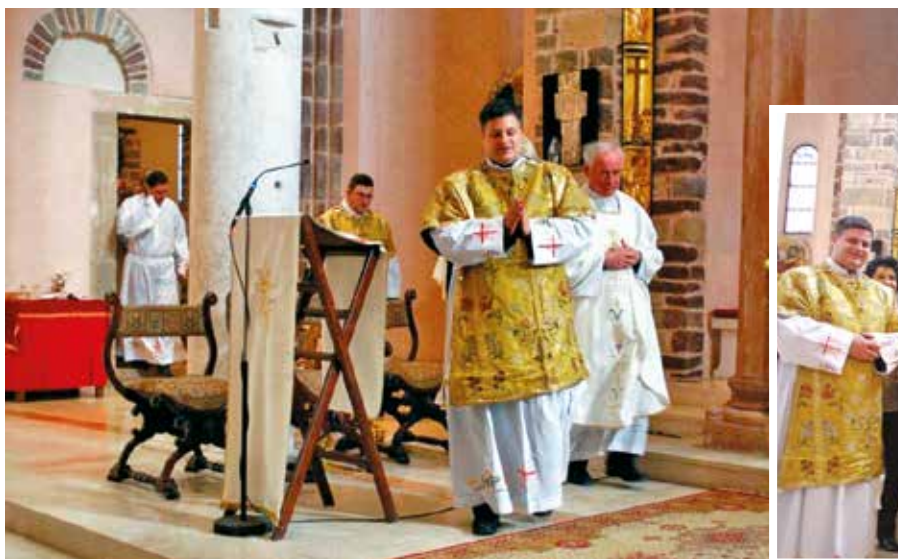
Krist živi u meni' – poručio je biskup Janjić u homiliji na misi ređenja novom đakonu don Željku Paskoviću. Biskup je u propovijedi ukratko prikazao razvoj i značaj đakonske službe u Crkvi, od njezina nastanka u apostolskom dobu, preko prvih stoljeća Crkve do Tridentskog sabora i našeg doba. Danas, podsjetio je biskup, Crkva posebno naglašava da đakonska služba ima svoje polazište i ishodište u Euharistiji te su osnovne dužnosti đakona služba oltaru i briga za potrebne. Da bi mogli služiti čiste duše i čiste savje-

sti kod oltara, i Božjem puku, sv. Pavao nam kaže po poslanici Efežanima: 'Daleko od vas svaka gorčina, i gnjev i srdžba, i vika i hula sa svom opakosću, naprotiv budite jedni drugima dobrotivi, milostivi, prastajte jedni drugima, kao što i Bog u Kristu nama oprost; i kao što smo čuli u Evanđelju: Ljubite jedni druge', istaknuo je biskup Janjić te je potaknuo novog đakona da se brine o svojem duhovnom i intelektualnom razvoju, napomenuvši da životno školovanje nikad ne prestaje, ni u jednom zvanju, a osobito ne u svećeništvu.

Željko Pasković je sin Gorana i Jovanke Pasković. Rođen je 3. svibnja 1991. u Kotoru. Osnovnu školu završio je u Kotoru, a srednju građevinsku i tri godine Građevinskog fakulteta u Podgorici. U Sarajevu je 2012. stupio u Bogosloviју i započeo studij teologije na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Univerziteta u Sarajevu, gdje je diplomirao 2018. godine. Službe lektorata i akolitata primio je u Kotoru, a uoči ređenja svečano je pred biskupom položio Ispovijest vjere i đakonsku prisegu.

Misno slavlje zdušnim je pjevanjem uvećao zbor župe – sv. Mateja u Dobroti, kojim je ravnala Silva Milošević.

Večer folklora

„Vodeći se istinom da je narod bez prošlosti - narod bez budućnosti, želja nam je promicati, čuvati i očuvati kulturnu baštinu mirlovičkog kraja po kojem smo prepoznatljivi da bi generacije poslije nas znale tko su, što su i odakle su“, rekao je dr. Ivica Madžar, predsjednik KUU „Zvona Zagore“

Priredio:
Tripo Schubert

U povodu Tripundan-
skih svečanosti Hrvatsko
građansko društvo
Crne Gore organiziralo je 2.
veljače u koncertnoj dvorani
muzičke škole „Vida Matijan“,
crkvi sv. Duha u Kotoru, „Ve-
čer folklora“.

Svojom tradicijskom kultur-
nom baštinom predstavila se
Kulturno-umjetnička udru-

ga „Zvona Zagore“ iz Mirlo-
vić Zagore u Šibensko-knin-
skoj županiji. Njihov gost bio
je Folklorni ansambl „Nikola
Đurković“ iz Kotora, koji je
izveo dva plesna aranžma-
na, od kojih jedan uz pratnju
mandolinskog orkestra „Tripo
Tomas“ pod nazivom „Oj more
duboko“, splet plesova i pje-
sama iz Boke kotorske, kore-
ografa prof. Predraga Šušića.

U ime domaćina sudionike
je pozdravila dopredsjednica
HGD-a Dijana Milošević.

„Večeras ćemo imati prili-
ku vidjeti i čuti splet kultura;
predstavljanje tradicijske fol-
klorne i glazbene kulture Mir-
lović Zagore i folklorne kulture
Boke kotorske. Svaka surad-
nja koja se ostvari s drugim
udrugama za nas u HGD-u je
jedan veliki izazov, motivacija
da i dalje prenosimo tradiciju
i kulturu na mlade, da razvi-
jamo suradnju s drugim kul-
turama, posebice s kulturom

Republike Hrvatske“, rekla je
Dijana Milošević.

Program je vodio prof. Vinko
Bulat, savjetnik u Upravnom
odjelu za prosvjetu, znanost,
kulturu i sport Šibensko-knin-
ske županije, koji je uz ostalo
rekao:

„Dobro došli u program ‘Ve-
čer folklora’ u povodu ovogo-
dišnje proslave sv. Tripuna
- zaštitnika grada Kotora i Ko-
torske biskupije, u kojoj će se
svojom tradicijskom baštinom
predstaviti Kulturno-umjet-
nička udruga ‘Zvona Zagore’
iz Mirlović Zagore u Šibensko-

Dijana Milošević i voditelj
programa prof. Vinko Bulat

KUD Nikola Đurković

Zvona Zagore

Mandolinski orkestar Tripo Tomas

Posjet Društvu i razmjena poklona

kninskoj županiji u Republici Hrvatskoj. A tu su s nama i Mandolinski orkestar 'Tripo Tomas' i Folklorni ansambl 'Nikola Đurković' iz Kotora.

Ovaj program je ostvaren u organizaciji Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore Kotor, utemeljenog 2001. godine u Kotoru s ciljem očuvanja identiteta hrvatske manjine u Crnoj Gori i prezentiranja bogatoga kulturnog naslijeđa Hrvata.

Hvala gđi dopredsjednici na riječima dobrodošlice, ali hvala i gosp. Tripi Schubertu koji je marljivo radio na organizaciji i korespondenciji oko našega dolaska u Kotor.

Na „Večeri folklora“ su, uz ostale, bili prisutni veleposlanik Republike Hrvatske u Crnoj Gori Veselko Grubišić i konzul gerant u Generalnom konzulatu RH u Kotoru Marijan Klasić.

Nakon koncerta delegacija Kulturno-umjetničke udru-

ge „Zvona Zagore“ posjetila je prostorije HGD-a u Starom gradu. Tom prilikom su razmijenjeni prigodni darovi.

Kako je najavljeno, suradnja između „Zvona Zagore“ i Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore bit će nastavljena gostovanjem Folklornog ansambla „Nikola Đurković“ s mandolinskim orkestrom „Tripo Tomas“ na Zagorskoj folklornoj večeri u mjesecu srpnju ove godine.

Članovi Kulturno-umjetničke udruge „Zvona Zagore“ bili su prisutni u subotu 2. veljače na proslavi Svijećnice i svečanoj večernjoj – kađenju svetih moći, a u nedjelju 3. veljače na središnjoj proslavi svetog Tripuna.

Za vrijeme boravka u Kotoru posjetili su Budvansku rivijeru i grad Budvu, a na povratku s vodičem Ivicom Biskupovićem razgledali su kulturno-historijske spomenike u Starom gradu.

*SPALJIVANJEM KOTORSKOG KARNEVALA
ZAVRŠENE ZIMSKE KARNEVALSKE FEŠTE*

Kotorani spalili krivca za sve njihove nedaće

U karnevalskom duhu Kotorani su za glavnog krivca za sve loše što im se dogodilo u prethodnoj godini proglasili Đudiće Ultima Montanjara kojemu je suđeno na Trgu od oružja.

Priredila:
Tijana Petrović

Ovogodišnje kotorske zimske karnevalske fešte održane su od subote 23. veljače do nedjelje 3. ožujka. Program je otvoren koncertom klape „Contra“, a uslijedili su abrumi u Kotoru, Tivtu i Budvi, koncerti i nastupi Alisinih i Feštinih mažoretkinja, izložbe, dječji maskenbal... U subotu, 2. ožujka, u PC „Vukšić“ održan je veliki kotorski maskenbal na kojemu su predstavljene spektakularne maske.

U nedjelju, 3. ožujka, vesela karnevalska povorka 501. put ispratila je glavnog krivca za sve nedaće Kotorana

do lomače na kojoj je spaljen. Originalne i maštovite maske, predvođene Kapom karnevala, defilirale su glavnom gradskom prometnicom uz mažoretkinje, kotorsku Gradsku muziku i Mjesnu muziku Đenovića, a mnogobrojni građani i turisti ispratili su ih osmijesima i pljeskom.

U karnevalskom duhu Kotorani su za glavnog krivca za sve loše što im se dogodilo u prethodnoj godini proglasili Đudiće Ultima Montanjara kojemu je suđeno na Trgu od oružja.

Optužnicu je zastupao javni tužilac dr. Gvero Spratković zvan Funjara, koji je poručio da je optuženi skoro „30 godina čino krivična djela neči-

njenjem i pomaganjem Glavnom Štetočini da od države napravi privatno preduzeće, a od Kotora mjesnu zajednicu Podgorice. Da je kupovao glasove preko sezonskih radnih mjesta i na dobro plaćene položaje postavljao svoju rodbinu i svoje žbire bez obzira na stručnost, znanje i kvalifikaciju. Da je skitao s prijateljima i rodbinom o trošku države i Komunitade po Europi i uz to obavljao svoje private poslove... Da je u želji da Stari grad bude barokno autentičan stavio eloksiranu bravariju i proširio prozore. U Europi je glumio demokratu da bi se doma ponašao kao diktator, posebno prema istinskoj opoziciji. Da je pomagao da se mijenja-

ju zakoni ne u korist naroda i države, nego odabranih tajkuna kako bi bili bogatiji, da bi mi svi bili još siromašniji. Da je planske dokumente (DUP, GUP, PUP) vezane za Komunitadu krojio prema svojim potrebama, a ne prema potrebama stanovnika”.

Unatoč pokušaju obrane da ospori svih devet točaka optužnice, predsjednik suda dr. prof. Kornuto Picikamorte osudio je okrivljenog na smrt spaljivanjem. Presuda je izvršena bez odlaganja pa je Krnjo spaljen na Maceu naočigled oštećenih građana i uz zvuke posmrtnog marša.

Karnevalska fešta zatim je nastavljena u Starome gradu gdje su dodijeljene nagrade najboljim maskama, a zabava je nastavljena uz nastupe talijanske grupe „Terraross” i Gorana Karana s „Vagabundo bendom”.

U moru zanimljivih i originalnih maski ove godine posebno su se istaknula djeca iz kotorskoga Dječjeg vrtića „Radost”. Više od 600 malšana pod maskama prošetalo je ulicama grada sa svojim odgojiteljicama i roditeljima te time uljepšalo karnevalsku povorku. Veliku pažnju i pljesak privukla je i karnevalska grupa koju su činili štićenici Doma starih „Grabovac” iz Risna. Oni su prvi put sudjelovali na kotorskom karnevalu s grupnom maskom „Računajte na nas”, maskirani u Titove pionire.

Tradicionalno, na dan karnevala iz tiska je izašao novi broj satiričnog časopisa „Karampana” – Zrcalo naravi bokeških, koji od 1926. godine izlazi jedanput godišnje.

Organizator karnevalske fešte je JU Kulturni centar „Nikola Đurković”, suorganizator turistička organizacija Kotor, partner u organizaciji NVO „Fešta”, a pokrovitelj Općina Kotor.

Veliki kotorski maskenbal

U sklopu zimskih karnevalskih svečanosti u Kotoru je 2. ožujka održan veliki maskenbal, uz „Tri kvarta”, „Trio gušte” i bend „Terraros”.

U kategoriji grupnih maski treće mjesto osvojilo je EGZOTIČNO PUTOVANJE. Drugo mjesto pripalo je maski pod nazivom VIDI VENECIJU I UMRI, VIDI KOTOR I ŽIVI, a prvo – ZMAJEVIMA S PESTIN-GRADA.

U kategoriji pojedinačnih maski treće mjesto pripalo je maski pod nazivom VIA VENECIJA, drugo STANOVNICIMA STAROGA GRADA, a prvo GOSPODARIMA TAME.

Turistička agencija Galileo nagradila je NOĆNU DAMU putovanjem u Dubrovnik.

Nagrada publike pripala je maski FERRERO ROCHER.

Noćna dama - nagrada sponzora

ROCHER FERRERO - nagrada publike

Gospodari tame - 1. mjesto

Zmajevi Pestingrada - 1. mjesto grupna

Septiko Funjerale osuđen i spaljen za nevolje Lastovljana

U sklopu tradicionalnoga Lastovskog krnevala u nedjelju, 24. veljače, spaljen je glavni krivac za sve nevolje mještana u protekloj godini – *Septiko Funjale*.

Septiko Funjale izveden je pred Slavni sud Komunitadi

lastovske koji „kao i vazda ne miruje i čini veliku bariškadu“ da bi Krnjo odgovarao za sve nevolje građana Lastve, ali i Tivta i Crne Gore.

„Sve se sluša i vidi, para se da nam je velika preša da se što prije liberamo našega Sep-

tika – ovoga što nas je išpor-kao, sve zamutio i naćerao da upremo u njega“, rekao je predsjednik suda stavivši na teret karnevalu Septiku da je kriv i zato što se ljudi „mnogo bune i traže da im se učini“ i „što imamo mnogo zaposlenih pa na svu prešu moramo smanjivat plate“. U grijehe su mu pobrojani i mnogobrojni lokalni problemi pa je Septiko okrivljenen što Lastvu „favorizuje kao Mjesnu zajednicu tako da nitko od mještana ne zna da ona i postoji“, „što nemamo ni cijevi, ni kolektor, a trebat će nam i reflektir da ne slomimo noge preko rive“ te „što se igralište u Lastvu nije urbanizovalo pa nam ona puštoš bode oči“.

Karnevalski sud proglasio ga je krivim po svim točkama optužnice te je na zadnje putovanje ispraćen uz mažoretkinje, Gradsku muziku Tivat, Mjesnu muziku Đenovići i mnogobrojne maske.

Fešta je nastavljena u hotelu „Kamelija“, gdje su najboljima podijeljene prigodne nagrade, a u povodu karnevala je tiskan i humoristički list „Lastovski bruštulin“.

Prčanjani spalili Franda Frkadelu

Na prčanjškome mulu 16. veljače spaljen je Frando Frkadelu zvani Orba, glavni krivac za sve nedaće koje su zadesile mještane u prošloj godini. Tužilac magistar Profumo Rupo de Onanitis iznio je niz optužbi na račun ovogodišnjega prčanjškog krnevala. Prema navodima optužnice kriv je „što na Prčanju više nema krštene butige, a u pekari se prodaje samo suhi kruv; što kafana i kafić rade samo po potrebi; što je izdao na afit glavni mandrač i cijelo mulo prčanjsko pa mje-

štani nemaju gdje barku vezati, niti prošetati; što na svakih 100 metara puta leži policijot”. „Krivim ga što je oni kruzer pasane godine imao u Prčanj zamlatit kao da ga je barba mislio za kampanio stare crkve privezat”, rekao je tužilac tražeći da bude spaljen na lo-mači.

Povorka od oko stotinjak maski, predvođena Gradskom muzikom Kotor i mažoretkinjama „Alise”, ispratila je Krnja do zadnjeg odredišta.

U ime organizatora NVO „Bope” Zvonko Usanović rekao je da su zadovoljni ovogodišnjim prčanjškim karnevalom. „Krivac za sve nedaće je spaljen, ali bojim se da time nisu riješeni i svi problemi Prčanjana. Ovo je samo šaljiva strana istine i nadam se da će potaknuti boljitak za svaku sljedeću godinu koja dolazi”, rekao je Usanović.

Riječki karneval uvršten među 500 najvažnijih događaja u Europi

Velika međunarodna karnevalska povorka Riječkog karnevala, u kojoj je sudjelovalo 106 maskaranih grupa s više od 10.500 maskara i 67 alegorijskih kola iz Hrvatske i svijeta krenula je 23. veljače u podne u veliki mimohod, a maskare su zavladaile Korzom i ostalim ulicama u središtu grada.

U povorci su bile karnevalske skupine iz Italije, Slovenije, Crne Gore, Srbije, Mađarske, Bosne i Hercegovine, Makedonije te iz svih dijelova Hrvatske, a sudionike povorke duž trase najavljivali su voditelji sa šest pozornica. Na čelu povorke su bili meštar Toni i kraljica Riječkog karnevala Nikol Marelja Bošnjak, „razvlašteni“ riječki gradonačelnik Vojko Obersnel, Morčići, Prve riječke mažoretkinje, Gradska glazba Trsat.

Slijedili su ih karnevalske grupe s maskama „Fedrigo da Porto“, „Vrbovečko prošćenje“, „Vukovar - Grad multikulture“, „Dream Team“, „Črno-beli svit“, „Orači, Pokači, Koranti Pobrežje/Majšperk Ptuj“, „Moje Romsko vjenčanje“, „Mafia“, „Baby Boss“, „Astronauti“, „Rick“, „Vesele gljive“, „Vampiri z Kringe“, „Krotitelji lavova“, „Rimljanke“, „Pučanstvo“, „Neumski mornar“ i mnogobrojne druge maske.

Karnevalsku povorku promatrali su mnogo-brojni građani i turisti, ali i predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarović, veleposlanici u Hrvatskoj i drugi predstavnici diplomatskoga zbora te predstavnici gradova prijatelja Rijeke.

Nakon višesatne povorke, posljednji su Korzom tradicionalno prošli Halubajski zvončari, a maskare su vratile ključeve grada. Na moru ispred riječke luke, u organizaciji karnevalske grupe „Pom F Ri“, zapaljen je Pust, krivac za sve loše u prošloj godini, a zabava je nastavljena do jutarnjih sati.

Riječki karneval uvršten je na listu 500 najvažnijih događaja u Europi (Top 500 European Events), a Sunday Times proglasio ga je jednim od najegzotičnijih događaja u svijetu. Turistička zajednica grada Rijeke dobila je nagradu „Zlatno turističko srce“ kao organizator najbolje turističke manifestacije jugoistočne Europe u 2009. Riječki karneval dobitnik je i nacionalne godišnje nagrade „Simply the Best 2018.“ u kategoriji manifestacija, tj. tematskih događaja višednevnog trajanja.

Počela završna faza rekonstrukcije kotorskog bazena

U Kotoru je 18. veljače počela završna faza radova na rekonstrukciji zimskog bazena „Nikša Bučin“, a nadležni su poručili da će objekt biti otvoren do kraja godine.

Ministar sporta i mladih Nikola Janović tom prilikom poručio je da je kotorski bazen simbol crnogorskog vaterpola i plivačkih sportova te da ima golemi značaj za crnogorski sport, kao i za djecu i omladinu u cijeloj Boki.

„Ja sam jedan od onih koji je prvi zaveslaj u karijeri učinio baš u ovom bazenu. Zbog toga znam njegov značaj i njegov potencijal. Dio politika Vlade i Ministarstva sporta i mladih odnosi se na uspostavljanje sportske infrastrukture u svakom gradu, na svakome mjestu gdje je to moguće. Rekonstruk-

cijom ovog bazena vaterpolski sport vraća se u Kotor“, rekao je ministar Janović.

Dodao je da će sportski objekti biti rekonstruirani ili građeni diljem Crne Gore te da se u Ministarstvu već od danas nastavlja s jasnim politikama i mjerama – da sport zaživi u svakom crnogorskom kvartu, u svakom naselju.

Direktor Uprave javnih radova dr. Rešad Nuhodžić poručio je da je Vlada osigurala sav novac koji je potreban za sljedeće faze rekonstrukcije ovog bazena, a da će Uprava javnih radova osigurati da radovi budu završeni u roku od osam mjeseci, kako je i predviđeno u planiranom vremenu izrade.

„Kao što smo obećali prilikom zaključenja ugovora o početku druge faze rekonstrukcije bazena u Kotoru, danas smo ministar Janović i ja obišli gradilište i službeno uveli u posao i izvođača radova i nadzor. Sada nam predstoji da u rokovima koji su ugovoreni, a to je do kraja ove godine, završimo rekonstrukciju i bazen stavimo u funkciju“, rekao je direktor Uprave javnih radova.

Dodao je da posebno zadovoljstvo čini to što je riječ o objektu koji, uz vaterpoliste, koriste i građani Kotora, što je dodatni motiv za završetak radova u roku i u potpunosti.

„Ono što ću iz pozicije direktora Uprave javnih radova posebno inzistirati kod izvođača je da se radovi završe u ugovorenom roku, kao i da njihova kvaliteta bude u skladu s najvišim standardima“, rekao je direktor Uprave javnih radova.

Boka News

HGI ide na izvanredni Sabor

„Na sjednici Središnjeg odbora Hrvatske građanske inicijative, najvećeg organa stranke, izglasovano je nepovjerenje predsjednici Mariji Vučinović i to većinom glasova. Za vršitelja dužnosti predsjednika izabran je Josip Gržetić, član Predsjedništva, koji će ovu dužnost obnašati do izvanrednog Sabora stranke.

Središnji odbor odlučio se na ovaj važan korak radi promjene postojećeg stanja u stranci i njezine bolje pozicioniranosti na političkoj sceni Crne Gore.

„O svim daljnjim koracima redovito ćemo informirati javnost“, priopćeno je iz Hrvatske građanske inicijative.

Sjajnim koncertom obilježeno 100 godina Mjesne muzike Đenović

Sjajnim koncertom u punoj Dvorani „Park” Mjesna muzika Đenović 1. ožujka obilježila je veliki jubilej, 100 godina postojanja i neprekidnog rada. Oko 40 muzičara izvelo je 13 kompozicija iz cijelog svijeta, od koračnica i valcera do rock’n rolla, a onda su, pozvani dugim pljeskom publike, tri puta izašli na bis.

„Nastala na skroman način i od skromnih ljudi, Mjesna muzika Đenović dosegla je mnogo veće visine i postigla mnogo bolje rezultate nego što je itko mogao pretpostaviti. U svim vremenima bila je ponos svoga mjesta, Herceg Novog i Boke, baštineći muzičke tradicije ovakvih orkestara i izvodeći muziku gotovo svih žanrova iz svih krajeva svijeta“, rekao je predsjednik Mjesne muzike Đenović Mirko Mustur.

Istaknuo je da jubilej proslavljaju zajedno s proslavom 50. godina Praznika mimoze, čiji su aktivni sudionici od samih početaka. Mustur je u ime Mje-

sne muzike Đenović zahvalio svima koji su pomagali da orkestar opstane, radi i napreduje, koji su ga afirmirali i dali mogućnost da se pokaže društvima i orkestrima s kojima godinama surađuju, a čiji su predstavnici bili gosti svečanog koncerta.

Najstarijim članovima Muzike, koji iza sebe imaju više od 50 godina aktivnog sviranja – Janku Vukosoviću i Đorđu Odaloviću, posebna priznanja uru-

čio je Miloš Vujnović u ime Skupštine društva.

„U ovoj Muzici sam svirao 65 godina, a najveću nagradu za moje sviranje doživio sam večeras“, rekao je Đorđe Odalović primajući plaketu.

Veliko je bogatstvo za Herceg Novi da ima dva orkestra s tradicijom duljom od 100 godina, a nastupaju rame uz rame, istaknula je nakon koncerta članica Mjesne muzike Đenović Milica Matović.

„Još uvijek prikupljam dojmove, ne znam što se dogodilo, ali po reakciji publike čini mi se da je ovo bio jedan veliki uspjeh“, rekla je Matović.

Uvod u koncert bio je film posvećen historiji i budućnosti Mjesne muzike Đenović, a kompozicije koje su uslijedile dopunjene su plesnim točkama i rock izvedbama.

Boka News

Rosler i Bogdanović s posebnom pažnjom analizirali pitanje Kotora kako bi se sačuvao njegov status na Listi svjetske baštine

„Postojeći upisi, ali i oni koje planiramo, obvezuju nas na dosljednu primjenu Konvencije o zaštiti svjetske prirodne i kulturne baštine, na čemu smo kao država Crna Gora posvećeno radili“, rekao je ministar kulture Aleksandar Bogdanović u Parizu prilikom susreta s direktoricom UNESCO-a Svjetskog centra za kulturno naslijeđe Metild Rosler.

Ministar Bogdanović izvijestio je sugovornicu Rosler o aktualnim temama i politikama koje Crna Gora provodi u odnosu na četiri dobra upisana na UNESCO-vu listu svjetske baštine, od čega su dva samostalna: Prirodno i kulturno-historijsko područje Kotora i Nacionalni park Durmitor te dvije multinacionalne serijske nominacije: Stećci – srednjovjekovna groblja i Venecijanske utvrde od XVI. do XVII. vijeka.

Sugovornici su s posebnom pažnjom analizirali pitanja Prirodnog i kulturno-historijskog područja Kotora, koji je posebno važan predmet suradnje Crne Gore i Centra za svjetsku baštinu te Odbora kako bi se na najbolji mogući način zaštitile iznimne univerzalne vrijednosti ovog područja i sačuvao njegov status na Listi svjetske baštine.

Ministar Bogdanović istaknuo je kvalitativne pomake u suradnji s uredom Ujedinjenih naroda u Crnoj Gori u pogledu radova na sanaciji tvrđave Forte Mare u Herceg Novom, kao potencijalnoj ekstenziji Venecijanskih utvrda.

Tijekom razgovora Bogdanović je naznačio potrebu za kontinuiranom suradnjom s UNESCO-om u cilju što kvalitetnije zaštite područja u Crnoj Gori koja se nalaze na UNESCO-voj listi svjetske kulturne baštine.

On je istaknuo važnost transnacionalne serijske nominacije bukovih šuma na lokalitetu Biogradske gore, imajući u vidu činjenicu da je riječ o jednoj od netaknutih prašuma Europe.

Ministar Bogdanović istaknuo je da je usvajanjem Akcijskog plana za dostizanje zahtjeva Odbora iz Istanbula 2016. godine čuvanje statusa postalo državna strategija što je, pokazalo se, bilo prijeko potrebno kako bi se pravilno i trajno riješila neka pitanja. Primjena Akcijskog plana otvorila je niz pitanja koja su se tek počela rješavati, a za to će biti potrebna kontinuirana potpora UNESCO-a, s čime se složila i direktorica Rosler.

Bogdanović je izvijestio Rosler i o aktivnostima u vezi s Nacionalnim parkom Durmitor. „Spremni smo otpočeti proceduru definiranja granica bafer zone i jako nam je važno da omogućimo Durmitoru održivi razvoj, ali tako da u potpunosti zaštitimo UNESCO-ve vrijednosti“, naglasio je ministar Bogdanović.

Na sastanku su 14. veljače uz ministra Bogdanovića bili prisutni i: veleposlanica Crne Gore u Republici Francuskoj te stalna predstavница pri UNESCO-u Dragica Ponorac, direktor Uprave za zaštitu kulturnih dobara Božidar Božović i tajnica Crnogorske nacionalne komisije za UNESCO Milica Nikolić.

Boka News

Predstavnici hrvatske nacionalne manjine iz Crne Gore s ministricom Obuljen Koržinek

Ministrica kulture dr. sc. Nina Obuljen Koržinek održala je sastanak s predstavnicima Hrvatske građanske inicijative, Hrvatskoga nacionalnog vijeća iz Crne Gore i Bokeljima iz Republike Hrvatske.

Sastanku su nazočili predsjednik Hrvatskoga nacionalnog vijeća Crne Gore Zvonimir Deković, predsjednik Hrvatske bratovštine „Bokeljska mornarica 809“ - Zagreb Ivo Škanata, član Hrvatske bratovštine „Bokeljska mornarica 809“ - Rijeka Tomislav Brguljan, predsjednik Hrvatske bratovštine Istarske županije - Pula Fredi Tripović i član Vladimir Pasković te v. d. predsjednika Hrvatske građanske inicijative Josip Gržetić.

Uz ministricu, na sastanku su bili prisutni pomoćnica ministricе Iva Hraste Sočo, voditeljica i glavna tajnica Hrvatskog povjerenstva za UNESCO Rut Carek, državni tajnik Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske Zvonko Milas i savjetnik s posebnim

Delegacija Općine Kotor na proslavi sv. Vlaha

Delegacija Općine Kotor, na poziv gradonačelnika Dubrovnika Mata Frankovića, bila je prisutna na Svečanoj sjednici Gradskog vijeća u sklopu obilježavanja Fešte svetoga Vlaha, Dana grada Dubrovnika.

Ove godine prvi put nakon 15 godina u Dubrovniku je održana sjednica Vlade Republike Hrvatske, kao značajna potpora očuvanju, daljem razvoju i unapređenju grada.

Potpredsjednica Općine Kotor Ljiljana Popović-Moškov istaknula je na prijemu koji je za predstavnike gradova prijatelja upriličio gradonačelnik Franković vjekovne spone koje povezuju naša dva grada, kao i suradnju koja se posebno posljednjih godina intenzivira.

Gradonačelnik Franković je, ističući značaj regionalnog povezivanja, s naglaskom na UNESCO-ve gradove, spomenuo značaj prošlogodišnjeg potpisivanja Protokola o prijateljstvu gradova Dubrovnika, Mostara, Ohrida i Kotora, koje predstavlja ne samo potvrdu prijateljstva, već i namjeru ova četiri grada da i ubuduće zajednički djeluju na očuvanju i zaštiti svoje kulturne i prirodne baštine.

Činjenica da ove godine Dubrovnik, Ohrid i Kotor obilježavaju 40 godina od upisa na UNESCO-vu li-

stu neizbježno je proizvela i namjeru da taj jubilej zajednički bude obilježen u nekom od segmenata planiranog programa.

Radio Kotor

položajem za pitanja nacionalne hrvatske manjine u inozemstvu Milan Bošnjak.

Tema sastanka bila je zaštita kulturne baštine, a ponajviše se razgovaralo o nematerijalnoj kulturnoj baštini i nominaciji Tripundanskih svečanosti i kola sv. Tripuna – tradicije bokeljskih Hrvata na UNESCO-ov Reprezentativan popis nematerijalne kulturne baštine. Republika Hrvatska ima višegodišnje iskustvo u implementaciji i promicanju UNESCO-ove Konvencije za zaštitu nematerijalne kulturne baštine o čemu svjedoče i sedamnaest upisa na popise nematerijalne kulturne baštine.

Tripundanske svečanosti i kolo sv. Tripuna – tradicije bokeljskih Hrvata u Hrvatskoj kulturna su baština koju su bokeljski Hrvati doseljavanjem iz Boke kotorske u Crnoj Gori prenijeli u Hrvatsku. Zajednica Bokelja u Hrvatskoj vezana je uz tradiciju poznatih pomoraca i cehovskog udruženja Bokeljske mornarice, bratovštine mediteranskog tipa koja se okuplja redovito na blagdan svetog Tripuna, a koji se slavi još od 809. godine kada su prema predanju njegove moći iz Male Azije stigle u Kotor. Bokelji u Hrvatskoj danas čine mnogobrojnu zajednicu organiziranu u bratovštine koje su ujedinjene nazivom Hrvatska bratovština „Bokeljska mornarica 809“, a djeluju u Zagrebu, Rijeci, Puli, Splitu i Dubrovniku.

Na sastanku je još jednom izraženo žaljenje što Crna Gora nije dala pozitivan odgovor na inicijativu o zajedničkoj kandidaturi ovoga fenomena na UNESCO-ov Reprezentativni popis nematerijalne kulturne baštine te je izražena nada da će se u sljedećem razdoblju približiti stajališta kako bi u duhu partnerstva i poštovanja doprinosa hrvatskoga naroda kulturnoj baštini Crne Gore dvije države razmotrile mogućnost multinacionalne nominacije.

www.min-kulture.hr

Dubrovčani proslavili 1047. Festu svetog Vlahu

Svečanim misnim slavljem u dubrovačkoj katedrali Dubrovčani su u nedjelju 3. veljače obilježili 1047. Festu svetog Vlahu, zaštitnika grada, a jaka kiša spriječila je tradicionalnu procesiju s moćima sveca u pratnji barjaka ulicama povijesne jezgre grada.

Misno slavlje u katedrali, na kojem su bili i predsjednica države Kolinda Grabar-Kitarović i predsjednik Vlade Andrej Plenković, predvodio je hvarski biskup mons. Petar Palić koji je u propovijedi istaknuo kako su praktični i teorijski ateizam, vjerska indiferentnost i izbjegavanje pripadnosti Crkvi bili na početku prošloga stoljeća fenomen elita, a danas „sve više osjećamo svojevrsnu vjersku nepismenost novih generacija”.

„Zahvatila nas je vjerska bezvoljnost, etiku stavljamo na kocku i riskiramo s njom, a čini se ni da zvona više ne pozivaju na misu. Svjedoci smo da za

izrugivanje vjernika i šalu na račun Katoličke crkve nije danas potrebna nikakva hrabrost niti odgovornost. Udobnost i konformizam, nedostatak svjedočanske spremnosti za Isusa Krista dovela je kršćane u Europi, pa i u Hrvatskoj, u situaciju da se moramo sustezati jasno i javno izreći svoje mišljenje i svoja stajališta”, rekao je biskup Palić. On je istaknuo kako je, za razliku od apostolskih vremena kad je poganstvo bilo nešto izvan i nasuprot vjerničkim zajednicama, danas sekularizam ušao u kuće i postao dijelom našega postojanja. „Stoga je došlo vrijeme, kako ga papa Franjo naziva, obraćenja, preobrazbe: one pastoralne i misijske”, rekao je Palić. „Glas kršćana mora biti krik, a ne nerazgovjetan žamor. U našem društvu, na nekada kršćanskom Zapadu”, istaknuo je Palić, „kršćanima je potrebna Vlahova hrabrost, ustrajnost i beskompromisnost kada se radi o Božjim istinama”.

„Ne želimo naše trgove pretvoriti u trg sv. Petra, ali želimo jasno i na svakome mjestu moći reći i svojim životom posvjedočiti da pripadamo Isusu Kristu i po svom ponašanju i po svojim djelima postati ‘duša’ ovoga društva u kojemu živimo”, rekao je Palić.

„Primjer života sv. Vlaha”, istaknuo je Palić, „poziva nas i poučava da ne budemo fasadni kršćani, kršćani iz navike, bezbojni kršćani, neutjecajni kršćani, kršćani bez spremnosti svjedočiti za Isusa Krista”.

„Pozvani smo biti kršćani koji će dići glas kad se ugrožava sloboda, dostojanstvo ljudske osobe, solidarnost. Glas nas kršćana u Crkvi i u svijetu mora biti krik, a ne nerazgovjetan žamor”, istaknuo je

Palić. „U mučeništvu sv. Vlaha iz ljubavi prema Kristu, a osobito u euharistiji i euharistijskom kruhu, otkrivamo snagu života nasuprot nemoći smrti, ljepotu zajedništva nasuprot nemiru razdora. Ljepota života je u darivanju, snaga života je u umiranju”, zaključio je hvarski biskup.

Na misi su, uz biskupa domaćina, koncelebrirali mons. Želimir Puljić - zadarski nadbiskup i predsjednik HBK, mons. Marin Barišić - splitsko-makarski nadbiskup i metropolit, mons. Zdenko Križić - gospičko-senjski biskup, mons. Nikola Kekić - križevački biskup, mons. Pero Sudar - vrhbosanski pomoćni biskup, don Željko Majić - generalni tajnik Mostarsko-duvanjske i Trebinjsko-mrkanske biskupije i izaslanik biskupa mons. Ratka Perića. Slavlje su, uz ostale duhovnike, svojim dolaskom uveličali i mons. Janusz Blachowiak, prvi tajnik Apostolske nuncijature u Zagrebu i mons. Juraj Batelja, postulator kauze za proglašenje svetim blaženog kardinala Stepinca, kanonici Stolnog kaptola Gospe Velike, redovnički provincijali i vrhovne poglavarice, rektor crkve sv. Vlaha mons. Toma Lučić i katedralni župnik don Stanko Lasić. U svečanim odijelima na misi su sudjelovali ovogodišnji festanjuli Ivica Lončarica i Pero Butijer. Liturgijsko pjevanje predvodili su Katedralni mješoviti zbor i Katedralni madrigalisti kojima se pridružio Mješoviti zbor župe Svetog Križa – Gruž.

Festi su, uz ostale, nazočili predsjednica RH Kolinda Grabar-Kitarović, predsjednik Vlade RH Andrej Plenković s mnogobrojnim ministrima, državni tajnici, zastupnici u Hrvatskome saboru i Europskome parlamentu, župani, gradonačelnici i načelnici, gradonačelnici gradova prijatelja Dubrovnika, predstavnici diplomatskog zbora, pravosuđa, vojske i policije, članovi povijesnih postrojbi i udruga proizašlih iz Domovinskog rata te mnogobrojni hodočasnici.

Hina

Foto: Željko Tutnjević/Libero portal

Promoviran „Hercegovski rječnik romanizama“ autorice Marine Stanišić

„Hercegovski rječnik romanizama“ autorice Marine Stanišić promoviran je 8. veljače u Gradskoj kafani u Herceg Novom.

Rječnik sadrži šest tematskih cjelina uz adekvatnu akcentuaciju (Dični Novljani i Novljanke, Novi grad - bokeški dom, palace, crkve, vjeroispovijesti, fortece, kale i kalete; Čuvena aromatična novska kužina; Flora i fauna Boke; More - modri rumor vječnosti i Novske zanimacije, rabote i divertiskanja), etimologiju i bogate primjere, a nisku od šest tisuća riječi autorica je sabirala, prema riječima novinarke Vitke Vujnović, cijelog života, „pamteći one koje su izgovarane u njezinoj porodici i okruženju kao svakodnevne. Kasnije ih je godinama bilježila, akcentirala, objašnjavala dodajući priče tamo gdje su riječi to tražile i zasluživale“.

„I kao što ribari SALPAVAJU PARANGAL na bar-ku, Marina je iz mora riječi - SALPAVALA i ŠTIMALA kao pravi ŠTIMADUR one koje čuvaju nekadašnju novsku svakodnevnicu. Ponovno nađene, one su postale dragocjenije, začim svakom kazivanju, iznenađenje. Marina je u ovo LIBRO smjestila nisku od šest tisuća bisera i načinila rječnik koji možete čitati i kao zbirku priča o tome kako je nekad živjela KOMUNITAD novska“, istaknula je Vujnović.

U ovoj knjizi, prema riječima Vujnović, Marina je vratila riječi koje smo tražili i nismo nalazili, koje smo znali pa zaboravili, koje smo izgovarali kao pjesmu, a sada ih izgovaramo rijetko, nesigurno i pomalo zagrcnuti. „A tih šest tisuća riječi koje je Marina sabrala nalikuju na nas, na Novi, na Boku. One mirišu kao novski đardini. One nose MODRI RUMOR VJEČNOSTI, melodije iste kao sve pjesme i

tišine mora pod Novim. Zašto ih onda ne prigrлити i govoriti što češće? Ili je ovo pitanje uz RIZNICU OD RIJEČI – što jest Marinin rječnik – savim suviše?”, zaključila je Vujnović.

Književnik Nikola Malović ocijenio je da Marina Stanišić i nije jedina Novljanka koja je mogla napisati ovaj rječnik, ali da svakako pripada posljednjoj generaciji koja je to mogla.

„Ovaj rječnik možemo koristiti kao udžbenik da vratimo naš govor iz prošlosti“, rekao je Malović. „Mnogi su pitali i zamjerali da Marina hoće plagirati Srđana Musića, a zapravo je Marina napravila Rječnik koji nadilazi Musića budući da je Musić napisao rječnik koji znastveno determinira govor novskog kraja, a Marina mu je udahнула duh, zbog toga što prvi rječnik, uvjetno rečeno, nije imao toliko primjera, a Marinin obiluje i po tome je životan“, rekao je Malović.

Malović je također istaknuo da Stanišić sabira i riječi koje ne doživljavamo kao romanizme: balkon, baraka, cimenat, draperija, fontana, katanac, magacin, malj, naftalin, pergola, plafon, konzerva, omlet, oval, kapetan, oseka, pirat, zatim one koje danas zvuče kao da su iz iskrivljenoga engleskog: šijenca (science, nauka: Neka je dotur od šijence, ma mi ide na nerve.). Možemo također u rječniku naći zanimljive glagole, pridjeve i imenice.

Autorica „Hercegovskog rječnika romanizama“ zahvalila je svima koji su pomogli da knjiga bude tiskana, Općini Herceg Novi, preduzećima „Vodovod“, „Radijus“, „Val Gojković“, „Palikuća Comp“, reczentima, književniku Nikoli Maloviću i prof. dr. Ratku Božoviću, starim Novljanima te posebno, kako je istaknula, Anki Seferović i Tončiju Dečeviću.

U sklopu promocije održano je i veče bokeških gulozeca sa slanim i slatkim tradicionalnim specijalitetima koje su uz autoricu pripremile njezine prijateljice, vrijedne Novljanke.

Knjiga se može pronaći u hercegovskoj knjižari „So“.

Radio Herceg Novi

Predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarović posjetila Hrvatsku bratovštinu Bokeljska mornarica 809 u Rijeci

Tijekom razgovora koji je zatim uslijedio s predstavnicima Hrvatske bratovštine Bokeljske mornarice 809 u Rijeci, predsjednica je iskazala potporu očuvanju i održavanju tradicije odreda Bokeljske mornarice i kola svetog Tripuna, a bilo je riječi i o nominaciji na UNESCO-vu listu nematerijalne baštine.

Izvor: bokeljska-mornarica.hr

Predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarović 28. veljače posjetila je Hrvatsku bratovštinu Bokeljske mornarice 809 u Rijeci, čime im je iskazala čast i pružila potporu te poticaj daljnjem djelovanju.

Prilikom dolaska predsjednica je izvršila pregled svečano postrojenog Odreda u njezinu čast te primila cvijeće od mladih članova Bratovštine.

Gosti iz Rijeke posjetili HNV

Predsjednik Hrvatskoga nacionalnog vijeća Crne Gore Zvonimir Deković ugostio je 4. ožujka goste iz Rijeke, u sastavu: Marko Filipović, zamjenik gradonačelnika Grada Rijeke; Danijel Frka, rukovoditelj Sektora prometa u poduzeću Rijeka promet; Srđan Škunca, pročelnik Odjela za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem i Tatjana Jukić Neznanović, savjetnica gradonačelnika za energiku.

Deković im je približio rad Vijeća, aktivnosti hrvatske nacionalne zajednice u Crnoj Gori, kao i probleme s kojima se susreću Hrvati kao manjina. Razgovaralo se o budućoj suradnji, a istaknuti su dobri odnosi Hrvatske i Crne Gore na raznim poljima.

Radio Dux

Bokeljskom večeri u Zagrebu završile Tripundanske svečanosti

U organizaciji Hrvatske bratovštine Bokeljska mornarica 809 Zagreb, u subotu, 2. ožujka 2019., u hotelu Sheraton održana je Bokeljska večer, završna manifestacija ovogodišnjih Tripundanskih svečanosti. Na tradicionalnom okupljanju zagrebačkih Bokelja bilo je prisutno više od 200 članova Bratovštine, njihovih gostiju i uzvanika, među kojima su bili: Iva Hraste Sočo - pomoćnica ministrice kulture, izaslanica predsjednika Vlade RH Andreja Plenkovića i ministrice kulture RH Nine Obuljen Koržinek, Zdravka Bušić - državna tajnica Ministarstva vanjskih i europskih poslova i izaslanica potpredsjednice Vlade i ministrice vanjskih i europskih poslova Marije Pejčinović Burić, Zvonko Milas - državni tajnik Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan RH, Boro Vučinić - Njegova Ekscelencija, veleposlanik Crne Gore u Republici Hrvatskoj, Milan Ban-

dić - gradonačelnik Grada Zagreba sa suradnicima, Milovan Lučić - savjetnik u Veleposlanstvu Crne Gore u RH, Milanka Bunčić - u ime Društva Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro“ i u ime Vijeća crnogorske nacionalne manjine Grada Zagreba, Zvonimir Deković - predsjednik Hrvatskoga nacionalnog vijeća Crne Gore, Josip Gržetić - v.d. predsjednika Hrvatske građanske inicijative i Andrija Krstović - član Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore.

Program večeri započeo je uobičajeno Pohvalama sv. Tripunu, koje je govorio mali admiral Bartul Kranjčević, i kolom sv. Tripuna. U glazbenom intermezzu klapa Larus iz Zagreba otpjevala je set bokeljskih pjesama, koje je publika toplo primila, napose Tomasovu Šjoru Maru. Uz plesnu glazbu, lutriju i tombolu, u veseloj atmosferi i uz slast dobrotorske torte, koja se već počela tradicionalno servirati na ovoj fešti, večer je potrajala do kasno iza ponoći.

U pozdravnom govoru predsjednik Bratovštine Ivo Škanata istaknuo je da je zagrebačka bratovština najstarija doseljenička udruga u Gradu i jedina čija je temeljna aktivnost prepoznata kao iznimna kulturna vrijednost i upisana u Registar zaštićenih kulturnih dobara Republike Hrvatske te nominirana za UNESCO-vu Reprezentativnu listu nematerijalne kulturne baštine čovječanstva.

Radio Dux

Ivo Škanata

2. 2. 2019. „Zvona Zagore“ u Kotoru

U povodu Tripundanskih svečanosti Hrvatsko građansko društvo Crne Gore organiziralo je 2. veljače „Večer folklora“ u koncertnoj dvorani muzičke škole „Vida Matjan“, crkvi sv. Duha u Kotoru.

Svojom tradicijskom kulturnom baštinom predstavila se Kulturno-umjetnička udruga „Zvona Zagore“ iz Mirlović Zagore, Šibensko-kninske županije. Njihovi gosti bili su Folklorni ansambl „Nikola Đurković“ iz Kotora koji je izveo dva plesna aranžmana, od kojih jedan uz pratnju mandolinskog

Dijana Milosević uručuje poklon Vinku Bulatu

orkestra „Tripo Tomas“, pod nazivom „Oj more duboko“ - splet plesova i pjesama iz Boke kotorske koreografa prof. Predraga Šušića.

6. 2. 2019. Tripo Schubert gost Skala radija

U povodu održavanja Tripundanskog bala Tripo Schubert, inicijator obnavljanja ove tradicionalne večeri, gostovao je na Skala radiju u emisiji „Skalinade“. U razgovoru s voditeljicom emisije Dubravkom Jovanović evocirao je sjećanje na ovu tradicionalnu manifestaciju i podsjetio slušatelje na sve do danas održane večeri i na kraju ih pozvao da na vrijeme rezerviraju mjesto u hotelu „Splendid“.

8. 2. 2019. Mandolinski orkestar na Skupštini BM

Na poziv predsjednika Upravnog odbora Bokeljske mornarice mandolinski orkestar „Tripo Tomas“ svirao je na redovitoj godišnjoj Skupštini crnogorsku himnu.

9. 2. 2019. *Tripundanski bal*

U hotelu „Splendid“ u Bečićima održana je 9. veljače tradicionalna fešta „Tripundanski bal“. Mnogobrojni posjetitelji i gosti uživali su u akordima vokalno-instrumentalnog sastava „Žizel“ iz Boke kotorske i klape „Kaše“ iz Dubrovnika.

Večer je otvorio i pozdravio goste kao i sve prisutne Marijo Brguljan, predsjednik HGD CG. Pošto je ustaljena praksa da se na ovoj manifestaciji uručuje Povelja za potporu Društvu i doprinos u razvoju prijateljskih odnosa između hrvatskog i crnogorskog naroda, Brguljan je obavijestio prisutne kako je Upravni odbor Društva odlučio da se za 2018. godinu Povelja dodijeli Branki Bezić Filipović, voditeljici odjela Hrvatske matice iseljenika u Splitu i Danilu Iveziću, predsjedniku Nacionalne zajednice Crnogoraca Hrvatske iz Zagreba.

10. 2. 2019. *Posjet delegacije HMI-ja i SDŽ našem Društvu*

Marijo Brguljan i Petroslav Sapunar

Nakon što su bili prisutni na Tripundanskom balu, drugog dana delegacija Hrvatske matice iseljenika u sastavu: dr. Ivan Tepeš, zamjenik ravnatelja, Ljerka Galic, urednica časopisa Matica, Branka Bezić Filipović, voditeljica odjela HMI-ja u Splitu i Maja Mozara, voditeljica odjela HMI-ja u Dubrovniku, predsjednik Županijske skupštine Splitsko-dalmatinske županije Petroslav Sapunar i Mira Buconić, bivša županica DNŽ-Dubrovnik, posjetili su Hrvatsko građansko društvo.

Goste su primili i razgovarali o daljnjoj suradnji našeg Društva s Maticom i Splitsko-dalmatinskom županijom Marijo Brguljan i Tripo Schubert.

11. 2. 2019.
Mandolinski orkestar u Zagrebu

Na poziv Turističke organizacije Kotora, na turističkoj prezentaciji „Dani Crne Gore u Zagrebu“ sudjelovao je i mandolinski orkestar „Tripo Tomas“, koji je održao prigodni kratki koncert na Trgu bana Jelačića.

19. 2. 2019.
Marijo Brguljan gost TV Budve

Na poziv urednice jutarnjeg programa TV Budve, gđe Lidiye Bojović, gost emisije bio je Marijo Brguljan, predsjednik HGD CG. Brguljan je govorio o značaju Društva, o važnim projektima i o problemima u financiranju mnogobrojnih aktivnosti, a posebno u tiskanju jedinoga pisanog medija Hrvata u Crnoj Gori - časopisa Hrvatskoga glasnika.

20. 2. 2019.
Glasnik 163 i sastanak Uređivačkog odbora

U povodu izlaska iz tiska novog broja časopisa broj 163, održan je sastanak Uredništva na kojemu je dan osvrt na kvalitetu tiska, dizajna i prisutnih tema u njemu. Također su dogovorene teme za sljedeći broj i utvrđeni rokovi za dostavu priloga, za obavljanje lekture i korekture.

Hrvatski glasnik
GLASILO HRVATA CRNE GORE
Godina XVII Broj 163 2019. ISSN 1800-5179

LODE po 1210. puta

Stolni kaptol Svetog Tripuna u Kotoru

Izgled naprsnih kanoničkih
križeva (XIX.st)

Piše:
Don Anton Belan

Ostaci kršćanske arhitekture i kamenih liturgijskih instalacija na području grada Kotora i njegovoga srednjovjekovnog distrikta upućuju nas na kasnoantičko datiranje nastanka Kotorske biskupije. Na sjeveru ona je graničila s Risanskom, a na jugu s Budvanskom biskupijom. Teritorij Risanske biskupije bio je u XVI. stoljeću, a Budvanske u XIX. stolje-

Riječ kaptol u izvornom značenju predstavljala je poglavlje (caput) iz Svetoga pisma, Otačke tradicije ili nekoga redovničkog-monaškog pravila, koje se svakodnevno čitalo u dvorani koja se zvala kapitul (capitulum). Stolni kaptol danas, zbor je svećenika kojima je zadaća obavljati svečanije bogoslužne obrede u katedralnim crkvama, kao i druge dužnosti koje im određuje kanonsko pravo, Statut ili dijecezanski biskup.

ću pripojen Kotorskoj biskupiji te su one do danas ostale samo kao naslovne biskupije. Nije upitno ni ranokršćansko podrijetlo ovih biskupija. U XXI. stoljeću Kotoru je dodana i Sutorina, koja je pripadala Trebinjskoj biskupiji (XI. st.). Ovoj biskupiji do dolaska Mletačke Republike pripadao je i Herceg Novi (*Neocastri civitas post cruentam obsidionem anno 1687. in potestatem, Venetae majestatis redacta est. Sub episcopatu Catharensi fuit constituta* – Ivan Antun Castelli, kotorski biskup, 1745. u relaciji Svetoj Stolicu). Jurisdikcija kotorskog biskupa u vrijeme gotovo dvostoljetne

vladavine nemanjičke Srbije sezala je sve do Dunava i obuhvaćala je rudarske katoličke naseobine nastanjene Sasima, Kotoranima i Dubrovčanima. Katorski biskupi, a kasnije barski nadbiskupi, nose naslov *Primas Serbiae*, ne kao etničku nego geografsku odrednicu. Još u XVI. stoljeću kotorski biskup Tripo Bisanti (1513. - 1540.) upotrebljava titulu *totius Serbiae episcopus*. Sasvim sigurno to nije bio odraz faktičkog stanja, već povijesne reminiscencije.

Imena Katorskih biskupa prije VIII. stoljeća nemaju sigurno uporište u relevantnoj arhivskoj, arheološkoj,

epigrafskoj ili historiografskoj građi. Prvi siguran spomen kotorskog biskupa Ivana nalazimo za vrijeme II. Nicejskog sabora 787. godine. Od 1090. godine do danas, iako nepotpuna, sačuvana je kronotaksa kotorskih biskupa. Kotorska biskupija tijekom stoljeća nalazila se u sastavu Solinsko-splitske, Dukljansko-barske, Dubrovačke i Zadarske metropolije. Nastojeći izbjeći višestoljetnu borbu za metropolitansku prevlast između Dubrovnika i Bara, Kotor je već od 1172. do 1828. godine s određenim kraćim prekidima u sastavu metropolije Canosa-Bari u Italiji, ali ga u sastavu iste metropolije nalazimo već 1025. godine. Nakon reorganizacije crkvenog života u Dalmaciji, bulom *Locum beati Petri* od 1828. godine Kotor potpada pod metropolitansku vlast Zadra, a od 1969. godine ponovno je u sastavu tada obnovljene Splitske metropolije kojoj je pripadao od prvog osnivanja biskupije u ranokršćanskom periodu.

Riječ kaptol u izvornom značenju predstavljala je poglavlje (*caput*) iz Svetoga pisma, Otačke tradicije ili nekoga re-

dovničkog-monaškog pravila, koje se svakodnevno čitalo u dvorani koja se zvala kaptul (*capitulum*). Od ovog naziva proizlazi riječ kaptol, koji se formira već od ranoga srednjeg vijeka uz katedralne crkve kao zbor klerika. Stolni kaptol danas, zbor je svećenika kojima je zadaća obavljati svečani bogoslužne obrede u katedralnim crkvama, kao i druge dužnosti koje im određuje kanonsko pravo, Statut ili dijecezanski biskup (usp. kan. 503). Jedan od najstarijih kaptola na istočno-jadranskoj obali, a i u svijetu, jest zadarski kaptol čiji se dostojanstvenik arhiđakon u dokumentima spominje 820. godine.

Nastanak Stolnog kaptola svetog Tripuna u Kotoru možemo (*per analogiam*) datirati od VIII. do X. stoljeća, kada se javljaju i prvi sigurni spomeni kotorskih biskupa. Njegovo potpuno formiranje je zaokruženo u XI. - XII. stoljeću. Godine 1200. javlja se prvi put u arhivskim izvorima ime kotorskog arhiđakona Miha, a godine 1217. ime Jakova arhiprezbitera. Oni su najznačajnija kaptolska dostojanstva. Prvi poznati Statut Kaptola spominje se 1427. godine u vrijeme kotorskog biskupa Secunda Nani (1425. - 1430.). Taj Statut određuje *numerus clausus* u broju kanonika koji kao i u većini dalmatinskih kaptola nije trebao prelaziti broj od 12 rezidencijalnih kanonika. Sačuvan je i najstariji kaptolski pečatnjak iz XV. stoljeća. Ovaj pečatnjak bio je u upotrebi centralne komisije (Vlade) prigodom ujedinjenja Boke i Crne Gore 1813.-1814. godine. Zaštitnik Kaptola je sv. Tripun, a od druge polovice XVIII. stoljeća suzaštitnik je sv. Ivan Nepomuk, čija je slika blagoslovljena 7. prosinca 1781. godine. Uz ovaj Kaptol u Kotoru je postojao i zbor prebendara kolegijalne crkve sv.

Marije od Rijeke, s opatom na čelu i 7 prebendara. Godine 1583. papa Grgur XIII. biskupu Franu Župančiću daje dozvolu da kanonicima katedrale može, radi siromaštva nadarbina, dodijeliti i nadarbine kolegijalne crkve sv. Marije od Rijeke pod uvjetom da on bdije i odredi što je potrebno da bi ova dozvola mogla biti valjana (BAK, Cap. Miscellanea). Tom dozvolom svaki kotorski kanonik je mogao držati više prebendi. Kanonici su birali nove članove većinom glasova, a biskup ih je potvrđivao. Za vrijeme austrijske i austrougarske vladavine kaptolski dostojanstvenici su birani od habsburških monarha te su i primali državnu plaću prema položaju koji su u Kaptolu obavljali. Za služenje svetih misa u katedrali kanonici su birali i razrješavali kapelane kojih je bilo od četiri do osam, a izdržavali su se od kaptolske menze (*qui omnes ex mensa capitulari ed ex redditibus capituli sustentant*).

Od 1579. do 1604. godine svi kanonici su vršili župničku službu, to jest bili su župnici. Kaptol 1. prosinca 1604. godine imenuje *curatus civitatis Marcus Ivoleus* (BAK, XI, str. 12). Od 1654. godine svaki kanonik *per turnum* bio je župnik jedan tjedan. U najstarije vrijeme kanonici su mogli biti samo plemićkoga staleža. Na osnovi *brevea* pape Leona X. iz 1521. godine *propter penuriam nobilium* saznajemo da treba izabrati osam kanonika iz plemićkog i četiri kanonika iz građanskog staleža (*debent eligi 8 canonici clerici nobiles Catharenses et 4 clerici cives plebei eiusdem civitatis* – BAK, XXXII). Godine 1572. svi kanonici su umrli od kuge (*mortuis canonicis tempore pestis*) te je biskup Pavao Bizanti imenovao dva kanonika i tako ponovno obnovio Kaptol. Godine 1583. nailazimo na

Jedna od kaptolskih kuća
u Gradu (Župna kuća)

promjenu koja nastaje zbog manjka svećenika pa je bilo određeno da četiri kanonika budu iz građanskog, a dva iz plemićkog staleža (*propter penuriam sacerdotum quator videlicet ex civibus et duo ex nobilibus*). Svaki je kanonik bio dužan sudjelovati na sjednicama bilo redovitim bilo izvanrednim, u suprotnom plaćao je globu u iznosu jednoga srebrnog dukata (BAK, KAP I, str. 86, Godina 1776.). Dužnost kanonika bila je i jednom mjesečno diskutirati o moralnim i liturgijskim temama (Ibidem, str. 187). Kotorski kanonici vršili su i notarsku službu, a godine 1491. kanonik Ivan Grasso napisao je statut Bratovštine mesara (sv. Venerande) koji je sačuvan do danas. Godine 1745. biskupija je imala 66 svećenika (*utriusque cleri numerus 66*) i 17 klerika. U slučaju ispražnjene biskupske stolice (*tempore sedis vacantis*) birao se kapitularni vikar i dva ekonoma koji su upravljali biskupijom do izbora novoga biskupa. Austrijski car Frano I. (1804. - 1835.) darovao je kanonicima 6 naprskih križeva, koji su načinjeni od pozlaćenog srebra i emajla, na aversu je lik sv. Tripuna s natpisom S. TRYPHON M., a na reversu veliko F i rimski I. Godine 2009. prigodom proslave 1.200 godina prijenosa relikvija sv. Tripuna mletački zlatar Rudolf Povoleri napravio je također od srebra i emajla četiri nova kanonička križa, na aversu je lik sv. Tripuna s istim natpisom, a na reversu IUBILAEUM 2009. Križevi su koštali 6000 €. Sačuvan je i jedan križ iz mletačkog razdoblja vladavine Bokom (1420. - 1797.).

Službe Kaptola su se mijenjale po potrebi, uvijek na dan 13. siječnja, datum dolaska moći sv. Tripuna u Kotor. Tada je i Bokeljska mornarica birala nove časnike i malog admira-

la. Kaptolske sjednice redovito su se na glas zvona održavale u sakristiji katedrale. Do godine 1790. službu ceremonijara u katedrali vršio je najmlađi kanonik. Kanonik don Tripo Trojan predložio je da se za ceremonijara izabere jedan svećenik kapelan katedrale, kao što je običaj i u drugim katedralama u Dalmaciji. Do bule *Locum beati Petri* 1828. godine arhiđakonska služba bila je najznačajnija u Kaptolu, nakon toga ta čast prelazi na prepozita, koji je i danas predstojnik Kaptola.

Godine 1970. umro je zadnji kotorski kanonik don Niko Luković te je Kaptol obnovljen 1984. godine na inicijativu mons. Iva Gugića, imenujući don Graciju Brajkovića za prepozita Kaptola, a don Viktora Kaločira, don Antona Marinovića i don Bogdana Petrovića za kanonike. Od tada pa do danas Kaptol broji kao i u XIX. stoljeću četiri rezidencijalna kanonika i dva počasna.

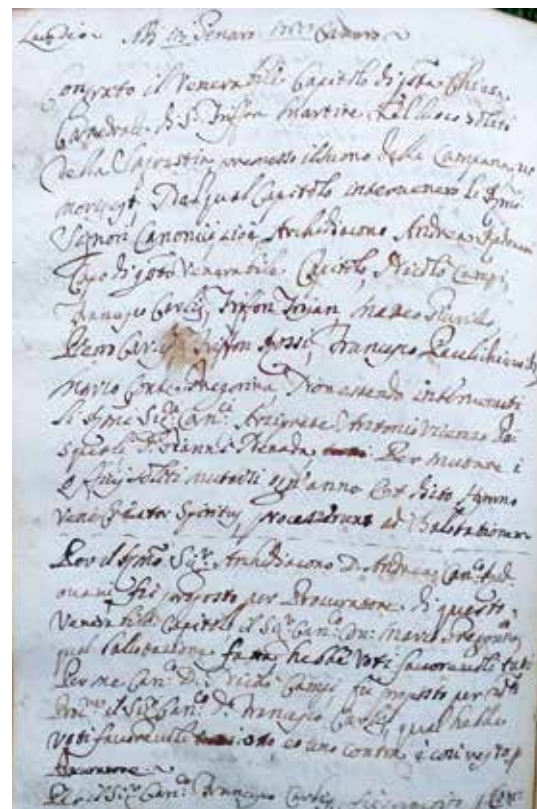
U prebogatoj crkvenoj povijesti grada snažan trag na svim poljima ljudske djelatnosti ostavio je kotorski Stolni kaptol sv. Tripuna, a ovaj tekst ima zadaću da nas podsjeti na, arhivskim dokumentima zajamčeno, 819 godina njegovog postojanja.

Pečatnjak Stolnog kaptola, XV.st.

Jedna od kaptolskih kuća u Gradu

Sjednica Kaptola 13.01.1766.

Hrvatska matica iseljenika Split i Hrvatski nogometni klub Hajduk organiziraju zajedničke programe povodom Noći muzeja

40. godina STADIONA NA POLJUDU

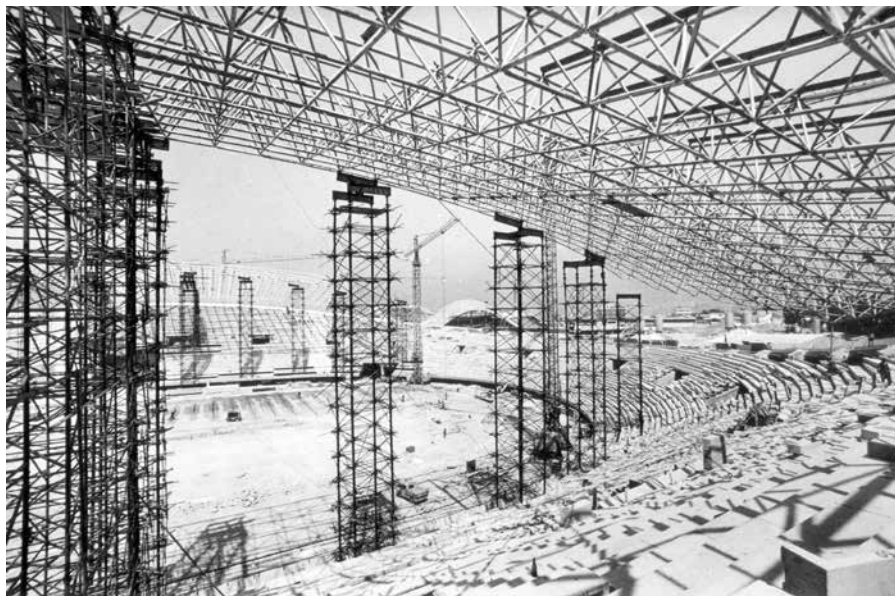
Stadion ima oblik školjke, a zbog 630 reflektora po noći izgleda kao spuštteni svemirski brod.

posao. Izgled stadiona je izazvao veliko zanimanje stručne javnosti na području sportske arhitekture tog vremena i dugo se smatralo kako je najljepši u Europi. Po uzoru na njega građeni su kasnije stadioni na starom kontinentu, ali i u Aziji, primjerice u Kuala Lumpur. Ovaj stadion smješten je

Piše:

Branka Bezić Filipović

HNK Hajduk je 68 godina, od svog osnutka, koristio stadion u centru grada, kolokvijalno zvan Stari plac. S vremenom je postao neadekvatan, tim više što je Split 1979. godine dobio organizaciju 8. Mediteranskih igara. Trebao je za to suvremeni stadion koji bi se nalazio u sklopu drugih sportskih objekata. Split se ozbiljno pripremao za igre, a projekt stadiona povjeren je riječkom arhitektu, akademiku dr. Borisu Magašu (1930.-2013.), koji je odradio sjajan

u splitskom predjelu Poljud i nosi naziv Poljudska ljepotica.

Stadion ima oblik školjke, a zbog 630 reflektora po noći izgleda kao spuštenu svemirski brod. Tehnički spada u sam vrh svjetskog standarda. Konstruiran je kombinacijom čelika i poluprozirnog leksana. Za punjenje svih sjedaćih mjesta dovoljno je 5-6 minuta. Veliki je broj i stojećih mjesta, gdje spada i glasoviti "sjever" koji se smatra mjestom najodanijih navijača. Predviđeno je da stadion primi 50.000 gledatelja, ali poznato je da ih je na jednoj utakmici između Hajduka i Dinama bilo čak 65.000.

Uz stadion su smještena i dva pomoćna terena, na kojima skoro svake godine nastupi i po jedna juniorska momčad iz iseljeničtva.

Gradnja je započela polaganjem kamena temeljca, koji je donesen sa Staroga placa, a položio ga je Hajdukovac Jurica Jerković, jedini igrač na svijetu koji je igrao s Peleom i Maradonom. Stadion je svečano otvorio tadašnji predsjednik Jugoslavije Josip Broz Tito, 12. rujna 1979. godine, otvarajući 8. Mediteranske igre.

Osim što stadion koristi HNK Hajduk, na njemu se održavaju u atletski mitinzi, a 1990. održano je i Europsko atletsko prvenstvo. Stadion služi i za velika glazbena okupljanja. Već nekoliko godina za redom na Poljudu se održava Ultra Europe festival elektronske glazbe.

HMI Split surađuje s HNK Hajdukom već dugi niz godina, jer suradnja Hajduka i iseljeničtva seže još od 1931. godine i prve Hajdukove turneje po Južnoj Americi. Posljednje dvije godine. Ove godine tema Noći muzeja za cijelu Hrvatsku bila je: Inovacije i nove tehnologije. Za tu temu Branka Bezić Flipović je priredila video o fazama izgradnje stadiona, a predstavljen je i program virtualnog vođenja po stadionu i trofejnim salama. Manifestacija je započela u 19 sati i 11 minuta, što simbolično označava 1911. godinu, odnosno godinu osnutka HNK Hajduka. Otvorili su je prigodnom riječju Nino Martinić član Nadzornog odbora HNK Hajduka i Branka Bezić Filipović u ime Hrvatske matice iseljenika. Ovogodišnji broj posjetitelja bio je 2541.

13. Europsko prvenstvo katoličkih svećenika u malom nogometu održano u Baru i Ulcinju od 25. do 28. veljače

U zdravom tijelu zdrav duh

**Jedinstven
vjerski događaj
za Barsku
nadbiskupiju
i Kotorsku
biskupiju te
odlična turistička
promocija
Crne Gore.**

Piše:
don Dražen Kraljić

Ovogodišnje 13. po redu Europsko prvenstvo katoličkih svećenika u malom nogometu održalo se od 25. 2. do 1. 3. u Ulcinju i Baru pod geslom „U zdravom tijelu zdrav duh“. Na njemu je sudjelovalo 260 svećenika iz 17 europskih zemalja, koji su u svećeničkom zajedništvu i sportskom duhu igrali utakmice. Osim reprezentacije Crne Gore, na turniru su nastupile i reprezentacije: Austrije, Bjelo-

rusije, Češke, Mađarske, Italije, Rumunjske, Kosova, Srbije, Slovačke, Slovenije i Ukrajine.

U ponedjeljak, 25. 2., svećenici su slavili svetu misu u crkvi sv. Marka u Štoju u 19 sati koju je predslavio barski nadbiskup u miru mons. Zef Gashi. U svojoj propovijedi mons. Gashi istaknuo je radost što se ovoliki broj svećenika okupio u jednoj maloj državi te im zaželio sreću u sportskom natjecanju.

U utorak, 26. 2., svećenici su slavili svetu misu u Baru

u katedrali sv. Petra u 9.30 sati koju je predslavio barski nadbiskup mons. Rrok Gjonlleshaj. On je u svojoj propovijedi istaknuo kako se ovaj skup održava pod geslom koje je upotrijebio sv. Augustin pozivajući se na to kako je za normalno funkcioniranje života potrebno imati zdravu i moralnu dušu koja onda čini da i tijelo bude zdravo. Također je svim sudionicima zaželio sreću te neka najbolji pobijedi. Nakon mise svećenici su posjetili pravoslavnu crkvu u Baru, a zatim su uslijedile utakmice po grupama u Baru i Ulcinju.

U srijedu, 27. 2., svećenici su posjetili grad Kotor gdje su u kotorskoj katedrali sv. Tripuna slavili svetu misu u 11.30 sati u zajedništvu s ko-

torskim biskupom mons. Ilijom Janjićem. On je u svojoj propovijedi istaknuo radost zbog toga što se vjerojatno prvi put u povijesti kotorske katedrale dogodilo da se toliki broj svećenika okupi i slavi svetu misu na ovome svetome mjestu. Svećenike je upoznao s bogatom poviješću Kotorske biskupije uz posebni osvrt na život sv. Tripuna čije kosti ova katedrala čuva.

Nakon mise svećenici su brodom „vodenom kočijom“ obišli otok Gospe od Škrpjela te su imali prilike diviti se ljepotama Bokokotorskog zaljeva.

U četvrtak, 28. 2., svećenici su slavili svetu misu u 9.30 sati u katedrali sv. Petra u Baru koju je predslavio kosovski biskup mons. Dodë Gjergji. On je istaknuo radost zbog toga što se tako veliki broj svećenika okupio u Crnoj Gori te zaključio da bez obzira na to što su katolici ovdje manjina, ipak žive u dobrim odnosima s ostalim vjerskim zajednicama.

Nakon svete mise uslijedile su utakmice u sportskoj dvorani Topolica u Baru. Ove godine prvo mjesto zauzela je ekipa Portugala, drugo ekipa Bosne i Hercegovine, treće ekipa Poljske, a četvrto ekipa Hrvatske. Ekipa Crne Gore, koju je kao kapetan predvodio barski nadbiskup mons. Rrok Gjonlleshaj, zauzela je 14. mjesto.

„Sve utakmice su bile jako korektne. Ovo je za cijelu Crnu Goru i za našu Katoličku crkvu događaj od velikog značaja“, rekao je mons. Rrok Gjonlleshaj nakon što je prvoplasiranoj ekipi uručio pobjednički pehar. „Što se naše reprezentacije tiče, popravili smo se od prošle godine za tri mjesta, i to je dobro, ali nije nam bio cilj pobijediti, već sve ovo organizirati da bude što

ljepše jer zaboravit će se brzo tko je koje mjesto osvojio, a lijepe uspomene o boravku u Crnoj Gori ostaju zauvijek i to je naša pobjeda ovdje“, rekao je nadbiskup.

Pehar drugoplasiranoj ekipi BiH uručila je potpredsjednica Općine Bar Tanja Spičanović, koja je pozdravila sve sudionike u ime grada domaćina i pozvala ih da ponovno dođu u Bar.

Nakon utakmica održana je svečana večera u kripti katedrale gdje su svećenici u radosti i zajedništvu završili svoje druženje.

Svi su bili više nego zadovoljni organizacijom cjelokupnog prvenstva koje je i ove godine istaknulo ljepotu i jedinstvo Katoličke crkve bez obzira na to gdje se ona nalazila. Ovo je ujedno bio i jedinstven vjerski događaj za Barsku nadbiskupiju i Kotorsku biskupiju te odlična turistička promocija Crne Gore.

Msgr. Rrok Gjonlleshaj i predsjednica Općine Tanja Spičanović

Reprezentacija Portugala

*U prepunoj dvorani kina „Boka“ u Kotoru dana 17. 12. 2018. godine
upriličena je svečanost u povodu jubileja
10 godina postojanja V. A. „Cattaro“.*

Vremeplov Vaterpolo akademije Cattaro

U Kotoru, gradu vaterpola, s bogatom vaterpolskom tradicijom, koja datira još od dvadesetih godina prošloga stoljeća, niknula je plejada vaterpolista, reprezentativaca, internacionalaca, trenera, arbitara, koji su prisutni na svim kontinentima i ne čudi stoga što je kotorska općina imala i nekoliko vaterpolskih klubova.

Priredio i razgovor vodio:
Tripo Schubert, višegodišnji tajnik V. A. „Cattaro“

Prošlo je već više od deset godina od osnutka VATERPOLO akademije „Cattaro“. Naime, poznata vaterpolska obitelj Vičević - Pavle, Sloba, Mirko i Željko, organizirali su 26. 2. 2008. godine Osnivačku skupštinu novoga vaterpolskog kluba u Kotoru, gradu vaterpola. Spomenuti članovi obitelji Vičević čine okosnicu rukovodećeg i stručnog rada u V. A. „Cattaro“.

U povodu ovog jubileja, Tripo Schubert je razgovarao s predsjednikom Skupštine Akademije, Radulom Dragovićem i menadžerom Mirkom Vičevićem.

Sloba, Mirko, Željko i Pavle Vičević

„Cattaro“ je postigao značajne rezultate za ovih 10 godina. Kako Vi, kao pred-

sjednik Skupštine, na to gledate?

Dragović: Oformljena je široka baza polaznika svih uzrasta, koji su u proteklom razdoblju postigli značajne rezultate. S ponosom ističemo da smo uspjeli sportski napraviti pravo čudo i imati nakon osam godina postojanja državnoga seniorskog reprezentativca na širem popisu, koji je počeo s radom u našoj akademiji. S devet godina postojanja imali smo iz našeg Kluba dvojicu juniorskih europskih prvaka s reprezentacijom CG i ujedno i kapetana te ekipe. Ove godine u kadetskoj reprezentaciji bilo je četiri naših igrača uz trenera. Naši treneri Nenad Vukanić, Mirko Vičević i Veljko Uskoković osvojili su s reprezentacijama CG europsko srebro, europsko zlato i srebro na Svjetskom prvenstvu. Dobitnici smo 2010. godine najvećega općinskog priznanja, nagrade „21. Novembar“, proglašeni smo za najuspješniji sportski kolektiv u 2016. godini. U našoj Akademiji iznikao je Nebojša Vušković, koji je proglašen za najperspektivnijeg sportaša

Sa Skupštine VA Cattaro

nijeg sportaša. Ove jubilarne 2018. godine imamo i najboljeg sportaša grada Tivta u našim redovima, Marka Mršića.

U proteklih 10 godina, svake godine smo u mlađim kategorijama registrirali i više od 100 polaznika.

U ovoj vaterpolskoj sezoni radi se sa svim selekcijama koje su predviđene progra-

2006., 2007., 2008. godište i mlađe.

Sa svim ovim uzrastima rade najstručniji treneri, osvajači medalja na olimpijadama i svjetskim prvenstvima (Pavle, Mirko i Željko Vičević, Nanad Vukanić, Ivan Bjelobrković, Veljko Uskoković, Srđan Barba), koji u radu koriste najsuvremenija sredstva.

Ovdje je važno napomenuti da su, angažiranjem ovolikog broja djece koja se bave sportom, stvoreni uvjeti da se izbjegnu sve opasnosti današnje ulice te u tom smislu poduzimamo sve edukativne mjere, uz angažman svih u klubu: uprave, stručnog stožera, doktora, fizioterapeuta.

Kakvi su planovi za budućnost?

M. Vičević: Prva ekipa natjecat će se u 2019. godini u Kupu i Prvenstvu Crne Gore, kao i u Regionalnoj ligi. Problem je nesudjelovanje u europskim natjecanjima zbog financijske situacije. Napomenut ću da je Akademija 2010. godine osvojila LEN Trophy, s čime se do sada ne može pohvaliti ni jedan vaterpolski

Sve kategorije VA Cattaro

grada Kotora. U 2017. godini naš igrač Miroslav Perković proglašen je za najperspektiv-

mom Vaterpolo plivačkog saveza Crne Gore za 2019. godinu, i to: 2001., 2003., 2005.,

Ženska ekipa VA Cattaro

klub u Crnoj Gori, a zatim odigrala utakmicu SUPER kupa Europe s pobjednikom u Ligi šampiona, ekipom Pro Recca iz Italije.

Što mislite o dosadašnjem radu mlađih kategorija?

M. Vičević: Mlađe selekcije natječu se u Kupu i Prvenstvu Crne Gore u šest kategorija i 2018. godine na Prvenstvu Crne Gore kategorija 2005. godišta postala je prvak Crne Gore, a kategorije 2005. i 2007. su osvajači Kupa Crne Gore.

Na finalnom F8 natjecanju u Kragujevcu 2017. godine među najboljim juniorima biv-

šeg YU prostora, „Cattaro“ je osvojio prvo mjesto.

Na međunarodnim turnirima u proteklm godinama, na „HABA WABA“, neslužbenom prvenstvu svijeta u Italiji, sudjelovale su selekcije 2001., 2002. i 2004. godišta, odnosno više od 100 ekipa, i osvojile su jedno drugo i dva peta mjesta, što predstavlja veliki uspjeh.

Poznato je da je postojala i ženska selekcija?

M. Vičević: Bila je oformljena i ženska ekipa koja je

postala službeni prvak Crne Gore. Međutim, kako drugi klubovi u Crnoj Gori nisu formirali ženske ekipe, ova selekcija morala je prekinuti s radom. To je ujedno i jedini započeti projekt Akademije koji nije priveden zacrtanom cilju.

Što nam još možete reći za kraj ovog intervjua?

M. Vičević: Vrijedno je spomenuti da je Akademija prvi vaterpolski klub u CG koji je kandidirao i realizirao projekt iz IPA fondova. U sklopu tog projekta tiskana je brošura o zdravom stilu života uz bavljenje vodenim sportovima.

Također, klupski kalendar s fotografijama svih selekcija već je postao nezamjenjiv na zidovima sve većeg broja institucija, radnji, kuća...

Stručni stožer provodi edukativne skupove za članove svih selekcija, na kojima se upoznaju s vaterpolskim sportom na talijanskom i engleskom jeziku, kao vid unaprjeđenja vaterpola.

Tijekom raznih susreta i radionica Akademije gostovale su legende vaterpola kao što su: Nikola Janović, sada ministar sporta u vladi CG, Toni Azevedo, Adam Štajmec i dr.

Škurda pere i šporke obraze

Priča o bumbarima, drobovima i tripicama

Piše:
Mašo Miško Čekić

Nekako izmolih babu da me povede na rijeku, gdje je često ispirala robu ili prala jagnjeće i teleće drobove i crijeva što ih je dede donosio iz macela. Toga dana je prala jagnjeće iznutrice koje smo, kuhane sa crnim i bijelim zeljem i krtolom, svi u porodici obožavali. Da ne zaboravim – uz to bi svaki put pasale i nekolicke glavice grbaljske kapule, uz babine proteste jer ih „kami više siju i donose pod Markat“.

Nedaleko od dedove kuće je korito, bolje reći jedan od dva rukavca rijeke Škurde. Zimi i s proljeća je rijeka bogata vodom pa se svakodnevno, za lijepog vremena, na njenoj desnoj obali podizao mali vešeraj: dvije – tri vatre, tripijelji i veliki lonci u kojima se iskuhavalu roba. Nakon iskuhavanja, prebacivala se u miščela na kojima se postavljala čuvena drvena daska za pranje. I počinje – trljaj robu, namači, nasapunjaj, skloni kosu sa obraza, odpuhni i zastani jer počinje mala slatka čakula o onoj bjondini – da je ne pominjemo. I opet sve iz početka. Oprana roba ispirala se u čistoj planinskoj vodi koju Škurda donosi do mora. I konopi se začas zategnu, okači roba i prepusti povjetarcu i sun-

cu. Tada je rijeka spremna da pomogne kako bi životinjska crijeva i drobove pretvorili u mirisne i slasne delicije – bumbare, tripice, dropčice sa bižom, punjene dropčice, pletenice, lešadu od drobova i krtole. Bonkulovićima ne treba ništa više reći. Valja samo pripremiti krupnu morsku so i onu kapulu zbog koje baba bruntulaje, pa sa lešadom na trpezu!

A je li muka doći do trpeze, jeste.

Prvo treba izbaciti sadržinu drobova i crijeva, radeći to pažljivo i u vodi, kako se ne bi onečistili. Tada crijeva i drobove valja okrenuti, nastaviti

pranje, pa ih lagano strugati nožem – dok ne pobijele. Baba je znalački hvatala početak bumbara, otvarala ih samo sa dva prsta i puštala da trepere u vodi. Kao svilene trake na vjetru.

– Moj sinko, Škurda bi oprala i šporke obraz! Oprane drobove i crijeva sada treba namočiti u dosta tople vode i nastaviti pranje. Dobro ih je pokišati u jednoj vrsti paca na bazi osta ili ih obilato posuti solju i ostaviti sat – dva, pa nastaviti pranje. Neko koristi i klak. Pomaze, ali nije za crijeva, pa ga valje koristiti samo za drobove i to teleće ili juneće. Bilo koji od prirodnih sredstava koja

Škurda

Lavandere

upotrijebimo kao pac imaju za cilj da vežu mirise i bolje očiste sve nečistoće. Oprani drobovi i crijeva moraju biti bijele boje i bez mirisa na nekadašnju sadržinu, objasnila mi je baba, a ja sam bio ponosan što sam toga dana očistio jedno crijevo za koje nisam siguran da je kasnije završilo u loncu. Od tako pripremljenih iznutrica kuha se jelo po izboru, mada su bumbari i punjeni dropčići nekako nezaobilazni. Pune se kukuruznim brašnom kojemu se doda isjeckani petrusin, česan, so i papar. Potom se kuhaju. Na više načina puni se i svinjsko debelo crijevo i želudac. Punjena svinjska crijeva ostave se na dimu koji dan i nastaje čuvena brašnjavica, brašnjena kobasica, a dimi se i punjeni želudac. Mada daleko manje nego ranije, suše se i životinjski drobovi koji se zimi kuhaju sa zeljem i krtolom. Teleća, jagnjeća ili svinjska crijeva i drobovi pripremljeni na različite načine dio su naše kulinarske tradicije i svakako spadaju u autohtona jela, posebno bumbari. Crijeva se pune i u drugim zemljama mediteranskog kruga, ali sa ku-

kuruznim brašnom i začinima pune se samo na Istočnoj obali Jadrana.

Koliko god pokušavao da otkrijem njihovo porijeklo nijesam uspio. Kažu da bumbari potiču iz Perzije i da su dio gastronomske tradicije arapskog svijeta i zemalja mediteranskog kruga, posebno Turske, Španije, Francuske, Italije, balkanskih zemalja, ali i Jermenije, Indije i drugih zemalja Istoka. Životinjska crijeva nezaobilazna su u gastronomiji Kineza gdje se pripremaju više od 2.000 godina. U najvećem broju mediteranskih zemalja zovu se mumbari ili mumbari dolmasi, prema turskom nazivu, ali se nameće pitanje imaju li i kakva je veza mumbara/bumbara sa pakistanskim gradom Mumbar. Sa kukuruznim brašnom, gotovo isto kao kod nas, pune se drobovi u Lici, a slično pune i svinjski želudac. Na nekim dalmatinskim otocima jagnječim crijevima omotaju se komadi džigerice, pluća i srca, pa se peku na gradelama. Na drugim mjestima, ako se i pune sa brašnom, dodaje se sjeckano ili mljeveno meso,

panceta i niz drugih sastojaka. U arapskom svijetu pune se orizom i mesom, pored niza začina. Meso i oriz obavezni su sastojci sličnih kobasica u Francuskoj, Španiji i Portugalu. Pored oriza bumbari se pune sa ječmom, heljdom, gljivama, bijelom i crnom džigericom, pa čak i sa krtolom. Kuhaju se, prigaju ili peku, a dodaci su povrće, pašta ili kuskus. Uglavnom se koriste svježe pripremljeni i veoma rijetko se prosušuju na dimu. Od crijeva se prave različita jela od kojih valja izdvojiti grčke kororetse, turski kokoreč, italijansku sa cordulu, zatim čuvenu rimsku pajatu, marokanska crijeva sa artičokama i bižom, balkanske kobasice devenice i brojna druga. Među njima svakako je naša pletenica od crijeva, slična sa corduli, kororetsima i kokoreču. Tanka crijeva omotaju se kao pletenica oko komada debljeg crije-

Daska za pranje robe

va, krajevi se povežu i kuhaju se. Rimska pajata je isto što i naše jagnjeće i teleće prupuljice (drugi naziv ne znam). To je najsladši dio ovih životinja pod uslovom da su se hranile isključivo na majčinom mlijeku. Slično nama, Rimljani pajatu prigaju, ali je pripremaju i sa pamidorom i paštom. To staro jelo privlači brojne sladokusce. Često se ispred restorana koji nude pajatu stvaraju redovi strpljivih bonkulovića. Da to čudo od delicije kušate morate biti u srodstvu ili posebnoj vezi sa mesarom! Da ne zaboravim i libro, dio jagnječeg želuca koji se kod nas kuha, a u arapskom svijetu od njega prave posebne delicije, izuzetno značajne u njihovoj gastronomiji jer im se pripisuju afrodizijačka svojstva. Bijela devenica ili brašnjava kobasica je specijalitet Posavine, Moslavine, dijela Vojvodine i još nekih balkanskih krajeva. Crijeva se pune kukuruznim brašnom i komadićima finog svinjskog mesa uz dodatak začina. U različitim gastro kulturama različito se puni i životinjski želudac, posebno svinjski. I opet, samo u našim krajevima i Dalmaciji se pune kukuruznim brašnom, salom i začinima ili se toj kombinaciji dodaje svježa svinjska krv, a ponegdje kao punjenje koristi se heljda, oriz ili ječam uz meso, salo i začine. Arapi kažu da se od ovce ništa ne baca. Čak ni donji dio noge. A ko nije probao kuhane pihtijaste jagnjeće noge, koje su prije lonca prošle bacanje u žar, taj ne zna što je rajsko jelo!

Kada se govori o porijeklu bumbara i vremenu nastanka ove, za mnoge gastronome sjajne delicije, jasno je jedino moguće vrijeme nastanka, a to je sredina XVI stoljeća. Naime, prema nekim izvorima kukuruz se u arhivskoj građi Kotora pominje od 1530.

Sušenje robe

godine, a tokom XVI stoljeća kukuruz se sije u staroj Crnoj Gori. Otvoreno je pitanje jesu li se bumbari pripremali kod nas i ranije, punjeni brašnom drugih žitarica. Ime im pretpostavlja tursko porijeklo, ali onaj bumbar što ljeti leti oko naših glava i nervira nas, okrugao je i pun baš kao dropčić ili bumbar. I opet je otvoreno pitanje da li je naš bumbar nazvan po bumbaru ili po turskom mumbaru? U svakom slučaju pletenice od jagnjećih crijeva, lešo drobovi i tripice na našim trpezama su još od doba starih Grka kojima su to bile gotovo kultne delicije. Grci su nam ostavili i brojna druga jela koja pripremamo i danas, skoro nepromjenjenih receptura. Dok ne odgovorimo na sva pitanja, neka nama bumbara i drobova onakvih kako su ih paricala stare Bokeljke, posebno Špiljarice i Škaljarice. Za nas oni jesu dio nas i naše prošlosti, a strancima su na žalost nedostupni, pa se neće ni zamarati oko porijekla i vremena nastanka bumbara i brašnjanih kobasica.

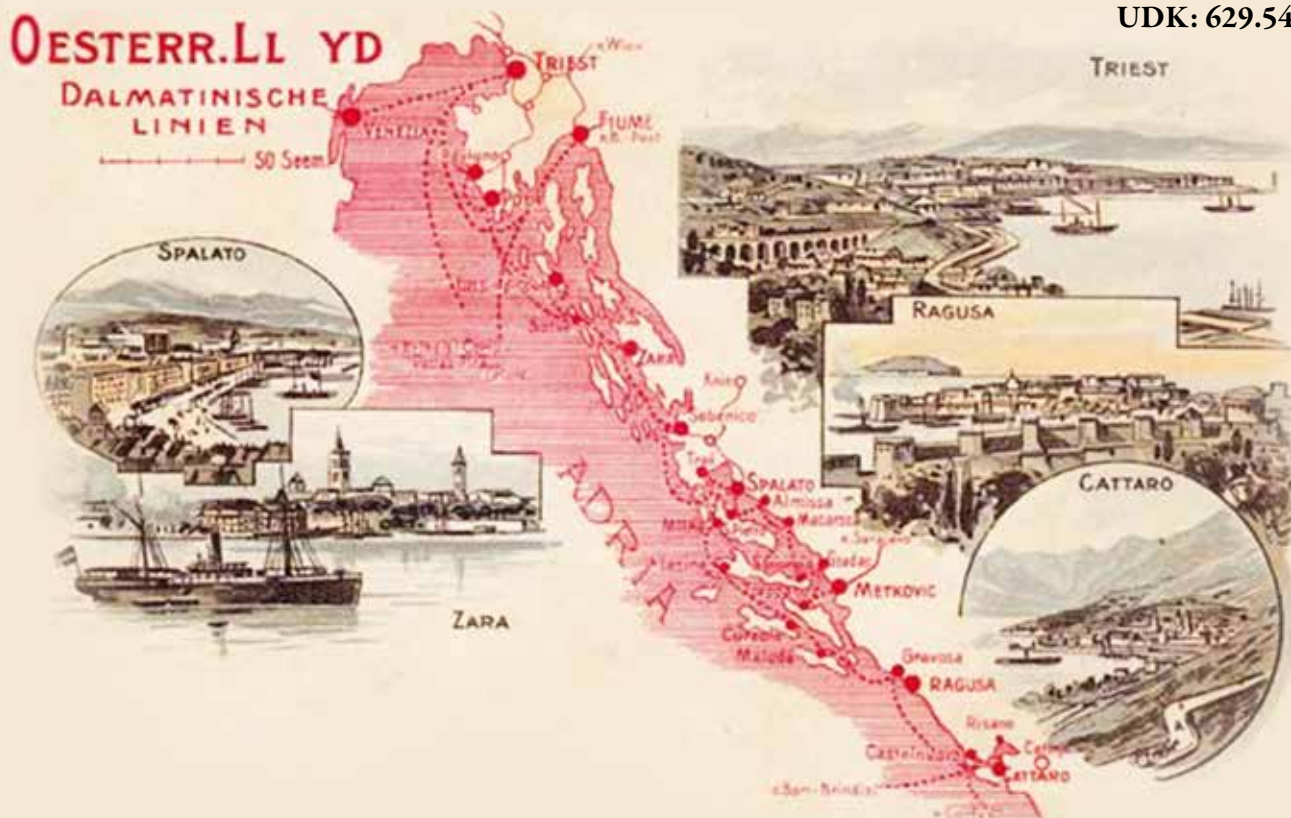
Bumbari

Devenice

Pletenica

POVIJEST BRODSKIH KRUŽNIH PUTOVANJA U BOKI KOTORSKOJ

(62)

HUNGARIA

Piše:
Neven Jerković

„Crvena Hrvatska“ je u svom izdanju 14.10.1892 dubrovačkom puku svečano objavila: „U četvrtak i petak boravili su u našem gradu bečki turisti. Bilo ih je jedno 50, između njih nekoliko gospođa, a došli su posebnim parobrodom 'Hungaria'. Razgledali su grad i okolicu praćeni od nekoliko Dubrovčana. Općina je u četvrtak navečer poslala muziku da im svira.“ Sljedeći su dan produžili istim brodom do Boke kotorske.

Jedna druga vijest iz daleke 1929. godine kaže da je početkom srpnja skupina od 50

Na prijelomu dvaju stoljeća HUNGARIA je u paru sa brodom PANNONIA održavala redovnu putničko - teretnu prugu od Rijeke do Boke.

američkih turista na svoje kružno putovanje Egejskim i Jadranskim morem u programu „The Odyssey of 1929.“ otputovala iz Pireja grčkim brodom PETROS u vlasništvu poznate grčke obitelji Potamianos. Tako je 29. srpnja 1929. PETROS uplovio na putu preko Krfa i Kotora u grušku luku, gdje je iskrcao putnike i istog se dana prazan vratio natrag u Pirej. Amerikanci su sljedećih

pet dana odsjeli u hotelu Imperial, razgledali Dubrovnik, Cavtat, Rijeku dubrovačku, Trebinje i Trsteno te potom redovnom brodskom linijom otputovali za Anconu. Samo ime broda ne odaje neku njegovu osobitu važnost, kada ne bi znali da je bio sagrađen kao HUNGARIA te da je od 1913. za brodarsko društvo Ragusea plovio pod imenom ZATON, održavajući brzu putničko-te-

Hungaria uz kotorsku rivu

Hungaria 1906.

The Odyssey of 1929

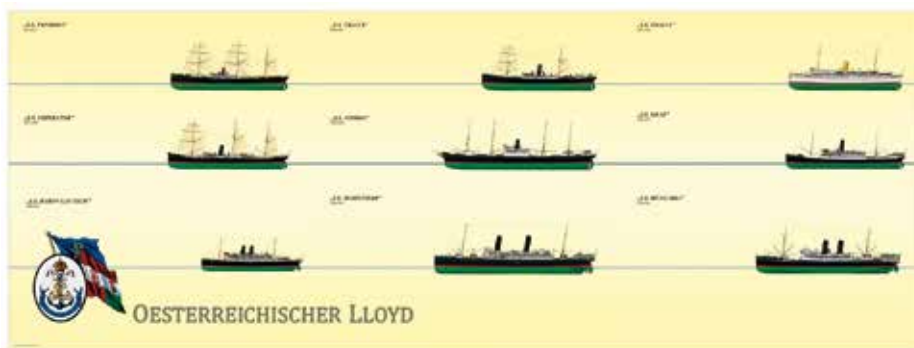
retnu dužobalnu prugu iz Trsta za Gruž.

Na prijelomu dvaju stoljeća HUNGARIA je u paru sa brodom PANNONIA održavala redovnu putničko-teretnu prugu sa polaskom PANNONIJE utorkom iz Rijeke u 10,30 preko Zadra, Splita i Gruža do Kotora (povratno putovanje traje ukupno 54 sata) te petkom u isto vrijeme ali samo do Gruža (povratno putovanje 44 sata). HUNGARIA je polazila nedjeljom u 01,00 sati te sa zaustavljanjem u Zadru, Splitu, Korčuli, Dubrovniku i Herceg Novom plovila sve do Kotora. Za povratno joj je putovanje trebalo tri i po dana.

HUNGARIA je putničko-teretni brod izgrađen 1892. za riječku Ungaro-Croatu kao novogradnja 240 u njemačkom brodogradilištu Howaldtswerke Kiel. Imao je 554 GT i bio dug 55 metara dok mu je glavni pogonski parni stroj skromne snage 680 KS omo-

gućavao plovidbu brzinom od 13 čvorova. Sve do 1910. je održavao stalnu brzu dužobal-

nu putničko-teretnu prugu iz Trsta za Kotor, usput tičući i grušku luku.

Često je mijenjao imena i vlasnike:

1892. **HUNGARIA**, Ungaro-Croata Rijeka/Fiume,
1910. **VENETO**, Soc. Nav. Veneziana di Nav a Vapore, Venecija,
1913. **ZATON**, Soc Nav a Vapore Ragusea, Dubrovnik,
1919. **ZATON**, Dubrovačka Parobrodsko Plovidba, Dubrovnik,
1926. **IONIO**, C.N. Muhas Piraeus,
1927. **PETROS**, G. Potamianos, Piraeus

Stradao je i potonuo na morsko dno kao PETROS u njemačkom zračnom bombardiranju 25. travnja 1941. u grčkoj luci Porto Heli.

Ostavština obitelji Visković u Perastu ⁽⁸⁾

Piše:
Marija Mihaliček

Nekad bogata pokretna kulturna baština prikupljana u palačama pomorskih i plemićkih obitelji iz Boke kotorske osipala se i nestajala tijekom vremena. Ono što je ostalo poslije izumiranja nasljednika, migracija, ratova, potresa, a najviše nebrige za ovaj najosjetljiviji segment kulturnog naslijeđa, danas se samo malim dijelom sačuvalo kao privatno obiteljsko naslijeđe ili u fragmentima ako je naslijeđe postalo dijelom muzejske i arhivske građe u baštinskim ustanovama ili je kao dio crkvenih riznica postalo javno dostupno svjedočanstvo prošlosti...

Nepokretna imovina poznatih pomorskih obitelji – palače i kapetanske kuće – od ruševina sve više postaje dio suvremenog života, dobivajući nove namjene i turističku valorizaciju. To nije slučaj s pokretnim kulturnim naslijeđem koje je u tom pogledu na margini zanimanja i još nije prepoznato kao kulturna i muzejska vrijednost. Zato sam iznijela potrebu prezentiranja

primjera obiteljskih ostavština u primorskim mjestima Perastu, Dobroti, Prčanju i istaknula njihov značaj kao svjedočanstva pomorske tradicije, kulturološkog i civilizacijskog identiteta vlasnika, stanovnika ovog prostora. I ovaj segment naslijeđa dio je svjetske kulturne baštine koji zahtijeva adekvatnu zaštitu, održavanje i stvaranje uvjeta za prezentaciju u kulturno-turističkoj ponudi. Ipak, danas se može govoriti o izvjesnim pomacima u kulturnoj infrastrukturi u domeni muzejske prezentacije na području Kotora, ali bez vraćanja u funkciju Memorijalnog muzeja obitelji Visković u Perastu koji od 1979. godine ne postoji.

Kulturno-historijsko naslijeđe ove obitelji dragocjeno je i mora se konačno shvatiti da je nedopustivo razdvajanje bogate arhivske, bibliotečne građe i muzejskog materijala od ambijenta kome pripada, od obiteljske palače. To je moralna obveza društva prema onima koji su kulturnu baštinu stvaranu generacijama svojih predaka od XVI. do polovine XX. stoljeća ostavili da bude javno kulturno dobro u neodvojivoj cjelini. Arhitektonski kompleks Viskovića devastiran je desetljećima, a

vrijedne pokretne pohranjene su u Muzeju grada Perasta. O palači Visković se posljednjih desetljeća razmišlja kao o nekretnini – ruševini koja ima veliku tržišnu vrijednost zbog njezina položaja i atraktivnosti, a da se zadovoljenje njezine memorijalne, historijske i kulturne vrijednosti rješava s nekoliko kvadrata „memorijalne sobe“.

Ostavštinu Viskovića prikazala sam i u svjetlu prioritelnog razvoja kulturnog turizma, s golemim potencijalom koji nosi njezina jedinstvenost – spoj arhitekture i ambijentalnih vrijednosti i muzejskog, bibliotečnog i arhivskog sadržaja koji joj pripada, po čemu je jedinstvena u ukupnoj kulturnoj baštini Boke kotorske i države Crne Gore.

Revalorizacija kompleksa Visković: najstarijeg stambenog dijela jedne od najljepših primjera fortifikacije – kule, palače uobličene početkom XVIII. stoljeća i rekonstruirane i dograđene u XIX. stoljeću, bit će u potpunosti ostvarena samo preko ponovno uspostavljene izgubljene memorijalne muzejske funkcije i kulturnom namjenom za ostale prostore palače.

Za čitatelje Hrvatskoga glasnika HGDCG priređujemo serijal u nekoliko nastavaka iz magistarske teme „Porodična kulturna baština u turističkoj ponudi - Ostavština porodice Visković u Perastu“, koja je obranjena 2011. godine na Fakultetu za turizam i hoteljerstvo u Kotoru, a publicirana 2016. godine pod naslovom: „Ostavština porodice Visković u Perastu“, u izdanji OJU „Muzeji“ - Kotor, uz potporu Ministarstva kulture Crne Gore, po programu za zaštitu i očuvanje kulturnih dobara.

Pokretna ostavština Visković

Portret HANIBALA VISKOVIĆA

Autor: Nepoznat.

Vrijeme: XIX v.

Tehnika: retuširana i bojena fotografija

Dimenzije: 9 × 7,8 cm

(16,5 × 14, 5 sa paspartuom i crnim okvirom)

Inv. broj: 228

(Popis predmeta iz 1970., br. 10, Veliki salon)

Fotografija minijaturnog portreta u figuri do pojasa okrenutoj ulijevo, pogled udesno. Portretirani sjedi u crvenom naslonjaču. Na blijedom licu istaknute tamne oči, obrve, kosa sa zaliscima, dugi zulufi. Crna uniforma (francuska) krojena uz tijelo, sa zlatno-žutim epoletama (ona na lijevom ramenu nema reše), dugmadima u dva reda i pojasom. Preko visokog ovratnika kaputa našivena je traka sa zlatnim ornamentom, plava traka se vidi na orukavlju desne ruke

u rukavici. Portretirani nosi austrijski orden: zlatnožuta medalja na crveno-bijeloj traci. Uz desni rub fotografije sitnim crvenim slovima je signatura, čita se samo „... enner“, sigurno potpis autora koji je napravio slikarsku intervenciju na fotografiji. Umetnuto u ovalni, dekorativni paspartu i crno-zlatni ram. Identifikacija izvršena usporedbom s minijaturnom fotografijom prikazanoj na svilenjoj turskoj zastavi – trofeju Hanibala Viskovića.

HANIBAL VISKOVIĆ (1789. - 1864.)

je bio najstariji od sedmero djece Alviza i Carlote Visković. Njegovu pomorsku karijeru obilježio je pothvat prilikom osvajanja tvrđave St. Jean d'Acre u Siriji, 1840.

Portret JOSIPA VISKOVIĆA

Autor: Aleksandar Dijamant(is)

Vrijeme: 1893.

Tehnika: Ulje na platnu.

Dimenzije: 65 × 44 cm

Inv. broj: 103

(Popis predmeta iz 1970., br. 241, Treća soba)

Portret je rađen dvije godine poslije smrti Josipa Viskovića, prema fotografiji.

Na sivozelenkastoj pozadini je portret u poprsju. Lik u polu profilu, s lijevom stranom u sjenci. Sijeda kosa počesljana na razdjeljak, u kontrastu s crnim obrvama i brkovima. Odijelo građansko: crni kaput na kome je prikacen švedski orden. Bijela košulja, zakopčana s dva sitna dugmeta, ima malu kragu uz vrat, oko koje je traka i leptir-mašna, isto bijela. Signirano u gornjem, lijevom kutu: „A. Diamant, 1893.“ Portret ima točkasta oštećenja na bojenom sloju. Konzervacija i uramljivanje urađeni 1998. godine.

Portret JOSIPA VISKOVIĆA

Autor: František Ziegler

Vrijeme: 1907.

Tehnika: Ulje na platnu.

Dimenzije: 63 × 43 cm

Inv. broj: 102

(Popis predmeta iz 1970. br. 1. Veliki salon)

Portret je urađen posthumno, osam godina nakon smrti Josipa Viskovića. Portret je slikan kao poprsje, s glavom okrenutom malo ulijevo. Lice svijetlog inkarnata, modelirano blagim sjenkama. Kosa je sijeda u jakom kontrastu s crnim obrvama i brkovima. Odijelo je građansko: crni kaput, prsluk s kragom dubokog izreza, kopčan jednim dugmetom, košulja i leptir-mašna su bijeli. Na kaputu s lijeve strane na zelenoj traci je švedski orden.

Signirano u donjem, lijevom uglu: „Fr. Ziegler, 1907.“ Zbog potpune sličnosti sa starijim posthumnim portretom, prema fotografiji Josipa Viskovića, čiji je autor A. Diamantis, ovaj portret je urađen kao uspješna replika češkog slikara Františka Ciglera.

JOSIP VISKOVIĆ (Perast, 1830. – Dubrovnik, 1891.) započeo je dugu pomorsku karijeru 1849. kao „škrivan“ na brodu „Voren“ kojim je upravljao njegov otac kap. Anton Visković. Postao je kapetan duge plovidbe 1853. i bio zapovjednik na jedrenjacima (bark „Vorwärts“, „Demetri Fario“ i „George Maticke“) austrijskog Lloydja dugi niz godina. Pomorsku karijeru završio je kao agent austrijskog Lloydja u Dubrovniku.

Portret FRANA VISKOVIĆA

Autor: nepoznat

Vrijeme: 2. polovina XIX v.

Tehnika: tempera na kartonu

Dimenzije: 22 × 17 cm

Inv. broj: 226

(Popis predmeta iz 1970. br. 15. Veliki salon)

Minijaturalni portret mlađeg muškarca, glave malo udesno. Lice svijetlog inkarnata u kontrastu s tamnom kosom, kratkim brkovima i bradom – minuciozno oslikanih vlasi. Desnu ruku oslanja između dugmadi kaputa – plave boje sa zlatnim dugmadima. Bijela košulja i plava leptir-mašna. Pozadina neutralna u nijansi smeđe.

Portret je zbog zaštite od vlage izvađen iz originalnoga bogatoga ukrasnog rama. Potrebna konzervacija i vraćanje originalne opreme, poslije popravka.

FRANO VISKOVIĆ (Perast, 1836. – Trst, 1903.)

pomorski kapetan, stručnjak u području pomorstva i pisac, najistaknutija je ličnost stare plemićke porodice Viskovića u XIX. i XX. st. Pomorsku karijeru započinje kao „škrivan“ na barku „George Maticke“ kojim je zapovijedao njegov otac Anton Visković. Kapetan duge plovidbe postao je 1856. Trideset sedam godina bio je zapovjednik na jedrenjacima i parobrodima austrijskog „Lloyda“, pomorsku karijeru okončao je u Trstu kao glavni inspektor ovoga poznatoga parobrodskog društva. U stručnim pomorskim krugovima poznat je po izumima triju naučičkih sprava: olujnog kompasa, ciklonografa

i dromoskopijs, te udžbenika za pomorske škole „Manuale nautico di metereologia“. Bavio se proučavanjem porodičnog arhiva Visković. Prikupio je zbirku dokumenata od propasti Venecije do druge austrijske vladavine i objavio u knjizi „Storia di Perasto“ u Trstu 1898. Napisao je monografiju o otoku sv. Đorđa pred Perastom „Il monastero di San Giorgio“, tiskana je u Trstu 1904. godine. Zaslugom Frana Viskovića sačuvana su i popravljena mnoga djela likovne baštine Perasta: portreti iz porodične zbirke i zavjetne slike iz crkve Gospe od Škrpjela.

Portret FRANA VISKOVIĆA

Autor: Ivan Volarić

Vrijeme: 1900.

Tehnika: crtež na papiru

Dimenzije: 50 × 41,5 cm

Inv. broj: 103

(Popis predmeta iz 1970., br. 176, Mali salon)

Portret prikazan u figuri do iznad koljena. Figura postavljena frontalno, a glava okrenuta udesno. Lice pravilnih crta, tamnijeg inkarnata s crnom kosom, brkovima i bradom dužom na obrazima. Odijelo je građansko: crni, strukirani kaput s reverima, košulja s visokim, krutim ovratnikom i leptir-mašna su bijele. Na prsima su ordeni u dva niza: u prvom osam, a u drugom tri. Oko vrata je traka crvene i žute boje s dva ordena, traka zelena, bijela i crvena, a na bijeloj s crvenim obrubom visi po jedan orden. Desnu ruku drži za pojasom, a ispod lijeve, koja ima zelenkastu šaku i izgleda kao nedovršena, drži tamnu kapu ili šešir. Na pozadini je crvena draperija sa zelenim tra-

Portret FRANA VISKOVIĆA

Autor: Ivan Volarić

Vrijeme: 1903.

Tehnika: ulje na platnu

Dimenzije: 93 × 64 cm

Inv. broj: 101

(Popis predmeta iz 1970., br. 17. Veliki salon)

kama na kojima su narančaste ruže i dvije kićanke s desne strane.

Signatura u donjem lijevom kutu: „Volarić, Perast, 1903.“

Zbog potpune sličnosti s reproduciranom fotografijom Frana Viskovića u njegovoj knjizi „Storia di Perasto“ iz 1898. može se zaključiti da Frano Visković nije pozirao za izradu ovog portreta, već da je Ivan Volarić, slikar osrednje kvalitete, za svog boravka u Perastu naslikao portret prema fotografskoj snimci.

Ovaj portret čuva se u kući Viskovića, a u Muzeju grada Perasta postoji i signirana replika (razlika je u tretiranju pozadine), koja je urađena za Općinu Perast.

Portret FRANA VISKOVIĆA

Autor: Ivan Rendić
Vrijeme: 1905.
Tehnika: medaljon/gips
Dimenzije: 46 × 43,5 cm
Inv. broj: 223

(Popis predmeta iz 1970., br. 209. Treća soba)

U kružnom izdubljenom polju reljefno oblikovano poprsje s glavom okrenutom malo ulijevo. Plastično prikazan lik s realistički modeliranim detaljima lica, kose, brkova, brade. Odijelo kapetana Austrijske mornarice: košulja, kravata, kaput s reverima na kojima su sidra. S istom pažnjom izvedeni ordeni, jedan na traci oko vrata i pet na prsima.

Ovo model u gipsu, za brončani reljef namijenjen nadgrobnom spomeniku Frana Viskovića u Trstu, rad je Ivana Rendića (1849. – 1932.), prvog akademski obrazovanog hrvatskog kipara.

KRSTO VISKOVIĆ (Perast, 1856. – 1913.) bio je pomorski kapetan i agent austrijskog Lloyda u Kotoru. Bavio se diplomacijom kao vicekonzul Švedske i Norveške u Sulini i Konstanci. Za zasluge u diplomatskoj službi Aleksandar Obrenović odlikovao ga je ordenom Takovskog križa, crnogorski knjaz Nikola ordenom Danila I., bugarski knez Ferdinand ordenom za građanske zasluge. Nosilac je također turskog, ruskog i francuskog odlikovanja. Krsto Visković za vrijeme službovanja u Kotoru bio je aktivan kao član Odbora Društva za hotele u Boki, član Bokeljskoga starinarskog društva i povjerenik za Perast i okolice, kao i član Plemenitog tijela Bokeljske mornarice i imao je čin viceadmirala. Amaterski se bavio slikarstvom i napisao brošuru o poznatom peraškom boju „Dvije riječi o bitci 15. maja 1654. u Perastu“, koju je 1909. godine izdala Bokeška štamparija u Kotoru. U braku s Dobročankom Milenom Tripković, nije imao potomaka.

Portret KRSTA VISKOVIĆA

Autor: Ivan Volarić
Vrijeme: 1902.
Tehnika: ulje na lesonitu
Dimenzije: 52 × 37 cm
Inv. broj: 222

(Popis predmeta iz 1970., br. 179. Mali salon)

Portret je urađen kao poprsje, glava okrenuta ulijevo. Lice svijetlog inkarnata, kosa i brkovi stanjeni na krajevima i savijeni prema gore u tamnosmeđoj boji. Odjeven je u crni kaput s reverima, koji su optočeni za nijansu tamnijom trakom, košulja s krutim ovratnikom i leptir-mašna ispod koje je okačen orden su bijeli. Na prsima, uz rub revera, su tri ordena.

Pozadina je neutralna u gradacijama zelenomaslinaste.

Signatura gore/desno: „I. Volarić, 1902.“

Portret je restauriran 1998. i uramljen.

Portret WILHELMA TEGETTOFFA

Autor: nepoznat

Vrijeme: 1893.

Tehnika: gvaš na papiru

Dimenzije: 25 × 17,5 cm

Inv. broj: 224

(Popis predmeta iz 1970. br. 197. Hodnik)

Portret sredovječnog muškarca do pojasa, u sjedećem položaju. Lice fino modelirano, uokvireno prorijeđenom kosom i bradom (zulufima). Odjeven je u austrijsku, mornaričku uniformu: tamni kaput s trakama (oznaka ma čina) na ramenu i rukavima. Lijevo, na prsima su dva austrijska ordena. U lijevoj ruci drži kalpak. Ispod vrata i oko rukava proviruje bijela košulja, oko vrata crna traka s mašnom.

Portret nepoznatog oficira

Autor: Aleksandar Dijamant(is)

Vrijeme: 1893.

Tehnika: gvaš na papiru

Dimenzije: 25 × 17,5 cm

Inv. broj: 227

*(Popis predmeta iz 1964. br. 6. iz 1970
br. 7. Veliki salon)*

Minijaturni portret muškarca u uniformi, slikan na toniranom, čvrstom papiru, umetnut u ukrasni paspartu i bogati ukrasni ram. Kada je skinuto staklo 1999. godine (da bi se umanjio uticaj vlage), utvrđeno je da portret nije završen (detalji: šake, mač u lijevoj ruci i naslonjač izvedeni u olovci). Figura i glava postavljeni anfas, dani do ispod pojasa. Kolorit plavozelenkast, lice modelirano s nešto sjenki na osnovnoj oker boji kartona, prođoran pogled ispod gustih obrva, brkovi stanjeni na krajevima. Na plavoj uniformi ističu se zlatni detalji: epolete na ramenima, dugmad i tanki pojas u struku. Bijela košulja s plavom mašnom vezanom u čvor.

Iako se primjećuje nespretnost u proporcijama i naivnost u obradi, ovaj portret je zanimljiv. Jako je oštećen pa je potrebno na njemu, kao i na originalnom ukrasnom ramu, izvršiti konzervatorsko-restauratorske zahvate.

Identifikaciju личности s ovog portreta nije bilo moguće do sada utvrditi, ali pretpostavljamo da, s obzirom na to da je imao mjesto u glavnome salonu palače Visković, predstavlja nekog od članova porodice.

TRAGOVIMA BOKELJA PO BESPUĆIMA SVIJETA (4)

Iseljavanje iz Dalmacije započelo je u drugoj polovici 19. stoljeća i to na sve strane svijeta, u Južnu i Sjevernu Ameriku, Australiju i Novi Zeland te Južnu Afriku. Razlozi su bili vezani uz siromaštvo, a cijela regija bila je zapušteni dio Austro-Ugarske, koji je ovisio o vremenskim prilikama i živio je od poljoprivrede. Austrija je nanijela posljednji udarac ionako krhkoj dalmatinskoj ekonomiji kada je Vinskom klauzulom dopustila uvoz jeftinih talijanskih vina i time uništila konkurentnost domaćih.

Boka kotorska u to je vrijeme bila dio Dalmacije, a bila je u prednosti jedino zbog velikog broja pomoraca, no bio je to nesiguran kruh pa su se i Bokelji na jednak način iseljavali. Njihovi tragovi mogu se naći na svim stranama svijeta.

AUSTRALIJA

Piše:

Branka Bezić Filipović

Broken Hill rudarsko je središte kojeg još zovu i Srebrni grad zbog bogatih nalazišta srebra, ali i olova i cinka. Početkom 20. stoljeća nastanili su ga i brojni Dalmatinci a među njima i Josip Alagić, koji je za sobom ostavio bivšu suprugu Trifonu Smodlaka i troje sinova. U Broken Hillu se učlanio u sindikat i pridružio štrajku rudara koji je trajao 18 mjeseci. Međutim, rezultat je

*Članovi društva Napredak
1938. godine.*

*Marin Alagić sjedi u prvom redu,
treći s lijeva.*

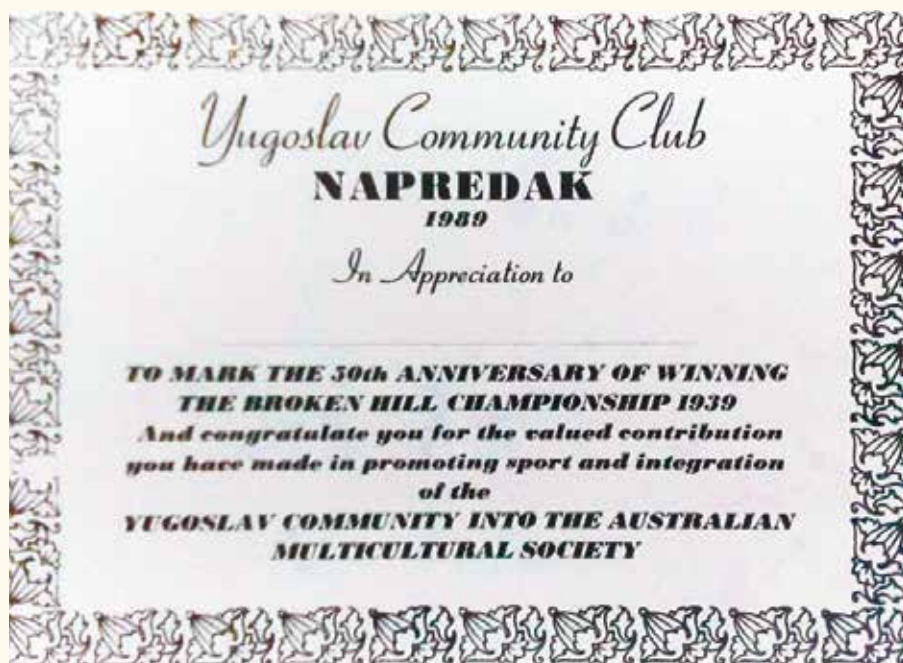

bio poboljšanje uvjeta rada u rudnicima.

Jedan od Josipovih sinova bio je Marin, rođen 1919. godine u Kotoru, iako je obitelj podrijetlom s područja Makarske. Marin (u Australiji Mick) došao je u Broken Hill 1932. godine. Brzo je shvatio da se rada u rudniku i pogrđnog nadimka Dago, kako su zvali doseljene Dalmatince, može riješiti samo kroz sport. Postao je publicist i javni djelatnik, ali i jedan od osnivača društva Napredak 1936. godine. Uređivao je sportski bilten i postao je tajnik Nogometnog saveza Broken Hilla.

U okviru društva bavilo se sportom i nogometaši Napretka osvojili su prvenstvo Broken Hilla 1939. godine. Pedeset godina kasnije obilježena je obljetnica te pobjede i tiskana je zahvalnica sudionicima za vrijedan doprinos u promociji sporta i integraciji jugoslaven-ske zajednice u multikulturalno australsko društvo.

Alagich je 1940. godine otišao u Sydney, a iduće godine se oženio Rinom Rigoni i dobili su sinove Josepha i Michaela, te su živjeli od uzgoja povrća. Nogomet je uvijek bio prisutan u Marinovom životu, a i očeve sindikalne aktivnosti stvorile

su u njemu potrebu da se bori protiv rasizma i da brani potlačene.

Kada je nakon Drugog svjetskog rata formirana nova Jugoslavija, Marin je imao velikih problema, čak je bilo i fizičkih napada na njega i obitelj. Naime, nekim Srbima se nije sviđalo što se izjašnjavao kao Hrvat, a nekim Hrvatima se nije sviđalo što je podržavao Tita.

U rujnu 1947. godine, tajnik splitskog Hajduka, Šime Poduje, uputio je dopis glavnom odboru Saveza jugoslaven-skih

iseljenika u Sydneyu i ponudio dolazak "bijelih" u Australiju. Ta ideja bila je primljena s velikim zanimanjem, a glavni odbor Saveza opunomoćio je Marina Alagicha, da ispita uvjete pod kojima bi Hajduk mogao gostovati u Australiji. Svjesni činjenice da će posjet Hajduka pridonijeti ugledu rodne zemlje i samih iseljenika, Odbor i Marin Alagich nisu žalili truda i žrtve da se ovaj posjet ostvari. Turneja je realizirana 1949. godine.

Marin Alagich postao je član Povjerenstva za etnička pitanja 1981. godine, čiji zadatak je bio integriranje doseljenika u australsko društvo. Bio je autor povijesnih priloga o hrvatskom iseljeništvu, koji su objavljeni u Enciklopediji naroda Australije. Bio je suradnik etničkih radio programa, a primio je i dva odlikovanja: Order of British empire (1978.) i Order of Australia medal. Marin Alagich, umro je u Sydneyu 2008. godine.

Broken Hill, 1949. godine: prva momčad Hajduka po dolasku u zračnu luku. Marin Alagich je 4. s lijeva, a brat mu Rudy 2. s desna.

Poveznica Crne Gore i Apulije

Barski patriciji Samuelli izbjegli u Barlettu: Tvorci gradskih znamenja

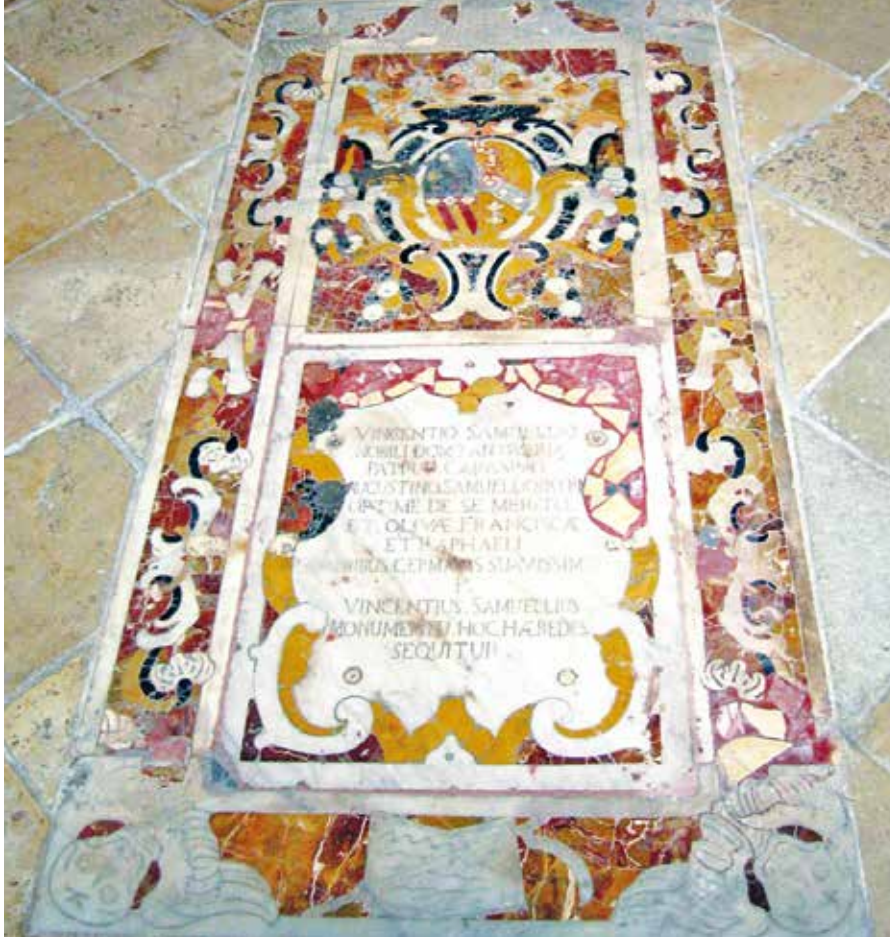
Piše:
Savo Marković

Apulija je s istočnojadranskom obalom imala intenzivne, višestruke veze dugog trajanja. Povezanost Kotora i Barija je emblematična, kao i skyline Molfette. Međutim, veze i prisutnost stanovnika Bara u apulijskim gradovima također su znakoviti, primjerice u Barletti. Dok su kopneni putevi Lovra Prokulijana i drugih Barana kroz Napuljsku Kraljevinu često započinjali upravo odatle, Antun Vickov Prokulijan svoje djelo iz 1564. posvećuje izdanku roda Della Marra, koji se naseljava u tom gradu. Samuelli - jedan od najznačajnijih barskih patricijskih rodova, koji je tijekom više stoljeća imao ključnu ulogu u društvenom životu komune - nakon neuspješnog, Foscolovog pokušaja vraćanja Bara pod mletačku vlast 1649. godine - biva prinuđen izbjći iz svojeg zavičaja. Svoj novi dom pronalazi također u Barletti, gdje ostavlja prepoznatljiva znamenja, koja i danas predstavljaju istaknuta obilježja toga apulijskoga grada.

Vincenzo (Vincenzo, Vicko) Samuelli (Samueli) spominje se u izvještaju o vizitaciji barskog nadbiskupa Andrije Zmajevića iz 1671. g. Navodeći da je u gradu 1649. godine bilo 8 plemićkih familija (*Vinti due anni qua nella Città furono otto famigli grosse de Gentiluomini principali*), Zmajević piše kako je *Vincenzo Samuelli* bio prisiljen nakon Foscolovog neuspješnog pokušaja oslobađanja Bara napustiti grad i posjede velike vrijednosti, da bi spasio život i sačuvao se u vjeri (*Molti finalmente perdono tutti i beni colla fuga salvando la vita, fra quali fu il Sig.r Vincenzo Samuelli che in quel tempo abbandonò poderi di gran vaglia p. conservarsi nella s. Fede.*). Samuelli, kao i drugi ugledni rodovi, bili su od strane Osmanlija „oklevetani“ da su u (doušničkoj) sprezi s mletačkom vojskom te je Vicko po svoj prilici morao izbjći u Budvu. Kasnije se spominje u vezi s novčanim transakcijama; Stjepan Franikica primio je 26. VI. 1665. od Paštovića Ivana Nikolinog 100 dukata po nalogu Samuellija. Značajno je spomenuti da u travnju 1667. - kao i susjedni gradovi - *siano distrutti dal medesimo*

Terramoto Antivari, Dulcigno, e Castel Novo; Antivari vien detto che sia in conquasso. Iseljnjem posljednjeg, u dostupnim dokumentima zabilježenog izdanka ovog roda u Baru, njegov viševjekovni kontinuitet utjecaja na mozaik društvene historije disperzira se na širi južnojadranski prostor.

Samuelli u Barletti

Spomenuti izdanak roda Samuelli bilježi se u Barletti, prema raspoloživim podacima, u drugoj polovini XVII. stoljeća. Izvjesno poduzetan, vjerojatno je uspio unovčiti i nešto od svojih zavičajnih dobara s obzirom na to da u Barletti kupuje znamenitu građevinu, koju će 5. III. 1680. prodati istaknutom rodu Affaitati, podrijetlom iz Cremona. Giuseppe Affaitati postaje markiz od Canose koncesijom španjolskog kralja Karla II. iz 1677., a tri godine kasnije, javnim instrumentom koji je sastavio notar Cellamare, kupuje dvije palače Samuellijevih.

Palazzo Samuelli, danas poznatija pod nazivom palača **Samuelli-Affaitati**, u ulici Nazareth, pravokutna je zgrada čije pojedine prizemne prostorije, koje su se i ranije koristile kao trgovine i skladišta, potječu s kraja XIII. – poč. XIV. st., iz anžuske epohe. U palači je 1384. g. odsjeo Karlo III. Drački, a 6. III. 1741. ugošćen

je kralj Karlo III. Bourbonški. Dvokatnica je s rustičnim bunjatom na fasadi prizemlja i s dijamantnim na katovima, koji je na središnjem dijelu palače prekinut interpolacijom iz XVIII. st. Ulazni dio se razvija u monumentalni atrij prema dvorišnom dijelu, gdje se nalazi otvoreno stubište iz XVIII. st.

Na palači se, nad dekoriranim portalom, nalazi i grb („**stemma Samuelli**“), s maskeronom. Grb Samuellijevih koji se nalazi na nadgrobnoj ploči Vincenza Samuellija u crkvi sv. Andrije Apostola po-

drobnije je opisan; razdijeljen je, a na prvom, plavom polju, dva su zlatna sučeljena lava, koji pridržavaju srebrni ljiljan nad kojim je srebrna zvijezda; drugo polje ispunjavaju crvene i zlatne trake, a sadrži i plavu traku s tri srebrne zvijezde.

Samuelli u Barletti ostavlja ju prezime roda i gradskim ulicama. **Via Samuelli** - nekad nazivana *Ruga Francorum* (1313.), *strada Forno di S. Maria* (1578.) i *strada dietro l’Affaitati* (XVIII. st.) - 1847. g. označava se kao *strada Samuele ossia Forno della Piazza*, a nakon ujedinjenja Italije dobiva spomenuti naziv. Osim *via Samuelli*, Barletta čuva još jednu uspomenu na Samuellije: uzdignuti pješački prolaz između ulica *Samuelli* i *Mariano Santo*, koja se ranije zvao Raskrsnica (*Crocevia*) *Samuele*, a od 1866. g. **Vicoletto I Samuelli**.

Spomenuti grb (*stemma gentilizio*) Vincenza Samuellija na intarziranoj polikromnoj nadgrobnoj ploči u crkvi sv. Andrije Apostola smješten je na istaknutome mjestu - u podu njezine **kapele dell’Addolorata** (danas **kapela Relikvija**, koja u nišama i na kornišu oltara sadrži pozlaćena poprsja svetaca na kojima su izložene relikvije). Iako je povezana s najstarijom kršćanskom tradicijom Barlette, crkvu s tim titularom 1532. preuzimaju franjevci opservanti. Svetište je ukrašeno iznimnim umjet-

ničkim djelima (Alvise Vivarini; Francesco Antonio Altobello, i dr.), a znamenito je po monumentalnom portalu s predstavom Deisisa u luneti koju je na prijelazu XIII. u XIV. st. načinio Šimun Dubrovčanin, tada stanovnik Tranija, kako navodi natpis: *Incola Tranensis sculpsit Simeon Raguseus*. To je eklektičko svjedočanstvo umjetničke prepletenosti dviju jadranskih obala, u razdoblju kraja romanike i početaka gotike. Kako je već 1441. g. u Barletti postojao dubrovački konzulat, ne iznenađuje da je za isto svetište izrađen prikaz sv. Vlaha koji drži model Grada, s dvoje donatora kraj njegovih nogu: „Talijanski povjesničari umjetnosti povezuju ovu sliku s Dubrovčaninom – članom Bratovštine sv. Vlaha iz crkve sv. Groba u Barletti, koji je sliku naručio ne puno kasnije od 1515. u svojem rodnom Dubrovniku.“¹ Ova slika nepoznatoga dubrovačkoga renesansnog slikara jedina je s likom sv. Vlaha nastala u Dubrovniku, a nalazi se izvan dubrovačkog područja.² Kapela „Žalosne“ u crkvi sv. Andrije je od 1751. godine pripadala D. Vincenzu (*Vincentius Samuelli*

us), koji se spomenuo i svojih najbližih.

Na iznimno lijepoj grobnoj ploči je natpis:

VINCENTIO SAMUELLIO
NOBILI DOMO ANTIVARIA
PATRUO. CARISSIMO
AUGUSTINO. SAMUELLIO.
PATRI
OPTIME. DE. SE. MERITO.
ET. OLIVÆ FRANCISCÆ
ET. RAPHAELI.
SORORIBUS. GERMANIS
SUAVISSIM(IS)
P.
VINCENTIUS. SAMUELLIUS
MONUMENTU(M). HOC
HÆREDES
SEQUITUR.

O ogranku roda Samueli koji je 1649. godine iz Bara preko Budve izbjegao u Barlettu i o djelovanju dvije njegove generacije nije dostupno više podataka („I Samuelli erano Dalmati venuti da Antivari, ed era loro il palazzo che fu poi dei signori Affaitati.“)³ U javnom životu apulijskoga grada ostao je upamćen Agostino Samuelli, čijim se imenom također određuje navedena ulica u historijskoj jezgri. F. De Leone piše da se familija Samuelli ugasila upravo na početku XVIII. stoljeća, odnosno 1700. g. Međutim, D. Vincenzo, s kojim je izumro ovaj barski ograna, umro je 7. III. 1754. g.

Znamenja Samuellijevih u Barletti ukazuju na opstojnost plemićke samosvijesti, na konsolidiran materijalni status i istaknuto društveno mjesto, kojem su svakako pridonijele i stečene zasluge, i pored ubrzanog repozicioniranja izazvanog izbjeglištvom. Takve je tragove potekle s naše obale potrebno prepoznati i kontekstualizirati. Apulijska svjedočanstva

potvrđuju milenijsku upućenost stanovnika jadranskih obala, posebno u vremenima kada nesigurnost i pogubna društvena tektonika iz temelja uzdrma njihove živote i dovede do krupnih i dugotrajnih geopolitičkih preobražaja.

Šimun Dubrovčanin: jedan od najvećih i najbogatijih apulijskih portala; sv. Andrija u Barletti

Literatura i ilustracije: Savo Marković, *Stanovništvo srednjovjekovnog Bara*, Pe-rast 2014., str. 677.; Igor Fisković, „Još o romaničkoj skulpturi s dubrovačke katedrale“, *Ars Adriatica*, 5, 2015., str. 55-57, 64.; Vinicije B. Lupis, op. cit.; *Addi-tional Material, Full text of 67 selected items concerning the 6 April 1667 Eartquake*, springer com (8. 12. 2018.), pp. 52, 66.; Giuseppe Doronzo, *I Borghi Antichi di Barletta, Vol. IV Borgo Santo Stefano*, © 2009 Regione Puglia, Centro Regionale Servizi Educativi Culturali – Andria – Barletta, pp. 90-92.; Stemma famiglia Samuelli: <http://araldicabarlettana.ilcannocchiale.it/mediamanager/sys.user/46560/SAMUELLI.jpg> (10. 12. 2018.); slika ulaza u palaču: www.geodruid.com (8.12. 2018.); slika grba Samuelli (foto di milla74): it.depositphotos.com (8. 12. 2018.); slika fa-sade palače: <http://www.itc.cnr.it/ba/sc/BRL/BRL0036.html> (8. 12. 2018.); Lapid in marmo policromointarsiato dal nobile Vincenzo Samuelli: <https://mapio.net/images-p/47777381.jpg> (8. 12. 2018.); slika grba na palači: <http://araldicabarlettana.ilcannocchiale.it/mediamanager/sys.user/46560/024Stemma%20composto%20Samuelli%20pallazzo%20omonimo.jpg> (8. 12. 2018.); Francesco Sav. Vista, *Note storiche sulla città di Barletta*, Trani, Tipografia Ed. Paganelli, 1900., pp. 47-48. „Bassurilievu ntâ porta dâ chiesa di Sant'Andrea“, https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/e/ea/Barletta_portale_apr06_01.jpg/1024px-Barletta_portale_apr_06_01.jpg (8. 12. 2018.)

¹ Vinicije B. Lupis, „O dubrovačkoj baštini u Italiji i nepoznatim prikazima sv. Vlaha u Barletti“, *Naše more*, znanstveni časopis za more i pomorstvo, Vol. 61, No. 5-6, Dubrovnik, Prosinac 2014., str. 143.

² Ibid.

³ Sabino Loffredo, *Storia della città di Barletta, con corredo dei documenti*. Volume Primo, Trani, Cav. V. Vecchi, tipografo-editore, 1893., p. 402.

SERIJAL

GRBOVI KOTORSKE VLASTELE

XIV VIJEKA

(14)

Piše:**Jovan J. Martinović**

Za istoriju grada Kotora tokom prve polovine XIV vijeka neicrpno vrelo podataka čini prva, zapravo najstarija sačuvana knjiga kotorske notarske kancelarije od 1326 -1335. godine, te druga knjiga isprava za 1329. i period od 1332 – 1337. godine.

Ove dvije knjige, preklapajući se djelimično, pokrivaju razdoblje od 1326. do 1337. godine, a sadrže svaka po osam sveščica razne debljine, koje su ispisivali zakleti gradski notari.

Sadržaj notarskih isprava je izuzetno raznovrstan i zahvata sve oblasti života i društva srednjevjekovnog Kotora. Zapravo su ti unesci minijturni isječci svakodnevnog života visoko razvijene gradske komune Kotora u jednom re-

lativno ograničenom periodu, nešto poput kockica mozaika koje je moguće složiti u suvisle cjeline, kako bi se dobila jedinstvena i višeslojna slika života svih staleža kotorskog društva.

Podaci za plemićke porodice Kotora dobijeni su pažljivim čitanjem originalnih latinskih tekstova notarskih unesaka u kojima se kriju brojni podaci o svim vidovima aktivnosti za svakog pojedinog člana roda, te o rodbinskim odnosima i stepenu srodstva

među članovima pojedinih porodica, na osnovu čega su izrađena rodoslovna stabla. Takođe su doneseni i heraldički simboli, grbovi tih porodica sa opisima i grafički prikazanim bojama, te sa fotosima pojedinih sačuvanih primjeraka.

KULI-RATISLAVA

(CULI, CULIE = RATISLAUA, RATISCLAUA))

Za ovu kotorsku plemićku porodicu je dokazano da se u notarskim unescima njeni članovi vode pod jednim ili pod drugim prezimenom, ali je nesumnjivo da se radi o istim ličnostima. Jireček je navodi na dva mjesta kao dvije različite porodice: "Culi, Marcus de C., c. 1330; Ratislava

(-scl-), plemići u Kotoru od 1252.-1420. godine. Metronimički iz slovenskog; Ratislava", dok ih Manken pominje samo jednom. Grb porodice Kuli - Ratislava nije sačuvan u Kotoru u tvrdom materijalu, nema ga čak ni u Grbovniku kraljevine Dalmacije, ali u zbirci grbova u Pomorskom

muzeju postoji grb neke porodice "Bauslava" o kojoj se inače ništa ne zna, pa se može pretpostaviti da se radi o grbu porodice Ratislava sa nadimkom Kuli, ili obrnuto, porodice Kuli - Ratislava.

Štit ovoga grba plave boje presječen je dijagonalno kosom desnom gredom zlatne

boje, a na lijevoj donjoj i desnoj gornjoj polovini nalazi se po jedna srebrna glava zadeljanih usana (crnačka?) sa zlatnim povezom preko očiju.

Od porodice Kuli-Ratislava u periodu najstarijih sačuvanih notarskih svešćića, koji

nepotpuno pokrivaju period od 1326. do 1337. godine, pominju se: Marin Kuli - Ratislava i to isključivo u filijaciji svoga sina Marka i kćerke Mare, te žene Slave, ali se u vezi sa Markom i njegovom ženom Marom vrlo često javljaju

njegova tašta Blana, udovica Gruba Musi a kćerka Juni-ja Kačića sa bratom Nikolom Junijevim, te njegov pašenog Sergije Pribi, muž druge Blanine kćerke Roze.

Rodoslovno stablo porodice Kuli-Ratislava je veoma jednostavno:

MARIN, + prije 1326.

MARKO	Mare
ž. Mare	udata za
kćerka Gruba	Marina
Musi	Petrova
	Menčetića
	iz Dubrovnika

(Po želji autora, tekst nije lektoriran.)

Hrvatski glasnik

GLASILO HRVATA CRNE GORE

Časopis bez granica

Časopis Hrvatski glasnik, izdavača Hrvatskog građanskog društva, jedino je glasilo Hrvata Crne Gore. Bavi se temama važnim za život hrvatske zajednice u Crnoj Gori: političkim, gospodarskim, društvenim, kulturnim, povijesnim... ali je i u stalnoj misiji povezivanja dvaju država Hrvatske i Crne Gore

Distribuiraju se u Crnoj Gori, Hrvatskoj, Europi, SAD, Kanadi, Australiji...

Otvoreni smo za suradnju, sugestije i dobronamjerne primjedbe.

Nastojimo da svaki sljedeći broj uradimo bolje i kvalitetnije, sa raznolikim i zanimljivim sadržajem.

Budite i dalje s nama, šaljite Vaše priloge, budite i Vi jedan od kreatora našeg i Vašeg lista!

ČASOPIS MOŽETE PRONAĆI:

- U katedrali sv. Tripuna u Kotoru
- U uredu HGD CG
- U Tivtu kod Andrije Krstovića

Tiskanje časopisa potpomogli:

FOND ZA ZAŠTITU I OSTVARIVANJE MANJINSKIH PRAVA CRNE GORE • OPŠTINA KOTOR • GRAD DUBROVNIK • GRAD OMIŠ • MEĐIMURSKA ŽUPANIJA • DUBROVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA • PRIMORSKO-GORANSKA ŽUPANIJA • ŠIBENSKO-KNINSKA ŽUPANIJA • TURISTIČKA ZAJEDNICA GRADA ZAGREBA • TURISTIČKA ZAJEDNICA GRADA SPLITA • ZRAČNA LUKA DUBROVNIK • ATLANTSKA PLOVIDBA - DUBROVNIK • MERCATOR CRNA GORA - IDEA • BOKA ALUMINIUM WINDOWS - SYDNEY • ZAKLADA ADRIJSKI - ROVINJ • SREDIŠNJI DRŽAVNI URED ZA HRVATE IZVAN R. HRVATSKE

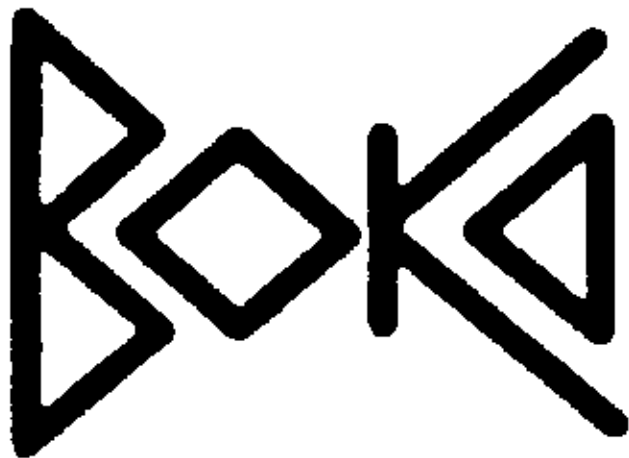
MEDIJSKI PARTNERI

99,0 MHz i 95,3 MHz

LOKALNI JAVNI EMITER RADIO KOTOR

S ponosom nosimo ime svoga grada!

**Boka Aluminium Windows Pty Ltd,
SYDNEY, Australia**

INA
CRNA GORA

What do you get when you combine 55 islands, 1000 kilometers of coastline
and the thickest forests in Croatia?
A perfect blend of the Green and Blue.

primorje^{county}
gorski kotar

www.pgz.hr

Friends are always welcome.

Izravni letovi iz Dubrovnika!

Croatia Airlines Rim Venecija Vueling Rim Volotea Venecija easyJet Milano	easyJet Edinburgh London Bristol British Airways London Monarch Birmingham London Jet2.com Belfast Edinburgh Leeds Manchester Newcastle Nottingham Norwegian London Thompson Airways Bristol Glasgow London Manchester Newcastle Birmingham	SAS Kopenhagen Oslo Stockholm Norwegian Bergen Helsinki Kopenhagen Oslo Stavanger Stockholm Trondheim Finnair Helsinki

Croatia Airlines Düsseldorf Frankfurt Lufthansa Frankfurt München Eurowings Berlin Düsseldorf Hamburg Hannover Stuttgart EasyJet Berlin Air Berlin Düsseldorf Transavia München	Norwegian London Thompson Airways Bristol Glasgow London Manchester Newcastle Birmingham	Croatia Airlines Pariz Nica easyJet Lyon Pariz Toulouse Volotea Bordeaux Nantes Marseille Transavia France Pariz

Vueling
Barcelona
Iberia
Madrid
Norwegian
Barcelona
Madrid

DUBROVNIK AIRPORT
ZRAČNA LUKA DUBROVNIK

☎ headoffice@airport-dubrovnik.hr / ☎ +385 (0) 20 773 100 / ☎ +385 (0) 20 773 322

ISPLATI SE!
kupovina u iDEA prodavnicama

• Uvijek mi je usput jer ima više od 100 prodavnica

• U Idei uvijek mogu da pronadem domaće crnogorske proizvode

• Baš svaki dan pronadem više od 300 artikala na akciji

akcija! KATALOG vikend akcija!

PENZIONERI
-10% ZA PENZIONERE
SENIOR KLUB
SENIOR BON

ISPLATI SE!

Super Kartica
KUPUJTE OVAJ KARTICOM
KUPUJTE OVAJ KARTICOM

super cijena
na Super Kartici

• Dokazano dobri i povoljni K plus proizvodi

• Sa Super Karticom sakupljam bodove i svaki dan imam preko 1000 Super cijena

ZG

CROATIA
Full of life

ZAGREB

GRAD KULTURE / CITY OF CULTURE

pogledajte poslušajte osjetite / see listen feel

ISKORISTITE
MOGUĆNOSTI
KOJE VAM PRUŽA
ZAGREB CARD

USE THE
POSSIBILITIES
OFFERED BY
ZAGREB CARD

tel. + 385 (0)1 481 40 51

TURISTIČKA ZAJEDNICA GRADA ZAGREBA
ZAGREB TOURIST BOARD

infozagreb.hr